

V Bruseli 22. apríla 2021
(OR. en)

8085/21

COSI 65
ENFOPOL 143
CRIMORG 31
CYBER 105
ENFOCUSTOM 55
IXIM 71
CORDROGUE 17
CT 51
FRONT 149
CATS 29
COPEN 190
DROIPEN 78
JAIEX 46
JAI 422

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	19. apríla 2021
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2021) 170 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV o stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2021) 170 final.

Príloha: COM(2021) 170 final

V Bruseli 14. 4. 2021
COM(2021) 170 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025

{SWD(2021) 74 final}

Úvod

Organizovaná trestná činnosť, ktorá je vzhľadom na nejasnú povahu svojich činností skrytá pred očami verejnosti, predstavuje významnú hrozbu pre európskych občanov, európske podniky a štátne inštitúcie, ako aj hospodárstvo ako celok. Ako sa zdôrazňuje v najnovšom **hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti Európskej únie** (2021 EU SOCTA)¹, organizované zločinecké skupiny sú prítomné vo všetkých členských štátoch. Pre oblasť organizovanej trestnej činnosti je typické prepojené prostredie, v ktorom je spolupráca medzi páchatelmi plynulá, systematická a zameraná na zisk. Organizované zločinecké skupiny využívajú vysoké nezákonné zisky na to, aby sa infiltrovali do legálneho hospodárstva a verejných inštitúcií, a to aj prostredníctvom korupcie, pričom narúšajú právny štát a základné práva a oslabujú právo osôb na bezpečnosť, ako aj ich dôveru v orgány verejnej moci. Príjmy z trestnej činnosti na deviatich hlavných zločineckých trhoch v Európskej únii predstavovali v roku 2019 celkom 139 miliárd EUR², čo zodpovedá 1 % hrubého domáceho produktu Únie. Ako sa zdôrazňuje v Stratégii pre bezpečnostnú úniu³, opatrenia prijaté na úrovni EÚ na podporu členských štátov v boji proti organizovanej trestnej činnosti musia byť nepretržité a posilnené.

Zložitosť obchodného modelu organizovaných zločineckých skupín bola odhalená najmä v roku 2020 pri spoločnom vyšetrovaní vedenom francúzskymi a holandskými orgánmi s podporou Europolu a Eurojustu, ktorého cieľom bolo rozložiť **EncroChat**, teda šifrovanú telefónnu sieť, ktorú vo veľkej miere používali zločinecké siete. Prípád EncroChat dosiaľ viedol k zadržaniu viac než 1 800 osôb a k viac než 1 500 novým vyšetrovaniam. Okrem toho sa ukázalo, v akom rozsahu organizované zločinecké skupiny pôsobia nadnárodne a online na všetkých zločineckých trhoch v prepojenom prostredí, pričom využívajú čoraz sofistikovanejšie spôsoby práce a nové technológie. V marci 2021 viedla ďalšia spoločná operácia po rozložení šifrovanej siete Sky ECC, na ktorú prešlo mnoho bývalých používateľov siete EncroChat, k zabráneniu viac než 70 násilným incidentom, k zhabaniu viac ako 28 ton omamných látok a k zadržaniu takmer 80 podozrivých zapojených do organizovanej trestnej činnosti a obchodovania s drogami v Belgicku a Holandsku. Bolo začatých viac ako 400 nových vyšetrovaní proti vysokorizikovým organizovaným zločineckým skupinám.

V EÚ sa zvyšuje použitie násilia zo strany páchatel'ov zapojených do organizovanej trestnej činnosti, ako aj hrozba násilných incidentov v dôsledku častého používania palných zbraní alebo výbušnín vo verejných priestoroch⁴. Pružnosť organizovaných zločineckých skupín, pokiaľ ide

¹ Europol, hodnotenie hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti Európskej únie za rok 2021 (EU SOCTA), 12. apríl 2021, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>. EU SOCTA je komplexná analýza hrozieb organizovanej trestnej činnosti, v ktorej sa určujú oblasti trestnej činnosti s vysokou prioritou a ktorú každé štyri roky vypracúva Europol na základe príspevkov členských štátov.

² Nelegálne drogy, obchodovanie s ľuďmi, prevádzacstvo, podvod (podvod MTIC, porušovanie práv duševného vlastníctva, potravinový podvod), trestné činy proti životnému prostrediu (nelegálna činnosť v oblasti odpadu a nelegálne obchodovanie s voľne žijúcimi živočíchmi a rastlinami), nelegálne palné zbrane, nelegálne tabakové výrobky, činnosti počítačovej kriminality, organizovaná majetková trestná činnosť – *Study on Mapping the risk of serious and organised crime infiltration in legitimate businesses* (Štúdiá o mapovaní rizika infiltrácie závažnej a organizovanej trestnej činnosti do legítimných podnikov), marec 2021, DR0221244ENN, <https://data.europa.eu/doi/10.2837/64101>.

³ Oznámenie Komisie o stratégii EÚ pre bezpečnostnú úniu, COM(2020) 605 final, 24. 7. 2020.

⁴ Europol, Správa o hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti EÚ za rok 2021 (EU

o prispôsobenie sa zmenám prostredia, v ktorom pôsobia, a ich využitie, sa potvrdila počas pandémie COVID-19. Zločinecké skupiny využili pandémiu na rozšírenie internetovej trestnej činnosti⁵ a na podvody, a to aj v oblasti falšovaných a pozmeňovaných medicínskych produktov. Trvalo vysoký dopyt po vakcínach COVID-19 predstavuje veľké lákadlo pre páchatel'ov, ktorí sa usilujú zapojiť do výroby a dodávok falšovaných a pozmeňovaných vakcín alebo do podvodných režimov, ktoré sú zacielené na jednotlivcov alebo orgány verejnej moci. Vlády štátov EÚ doposiaľ odhalili pokusy o podvod alebo falošné ponuky od páchatel'ov, ktorí sa snažili predat' viac než 1,1 miliardy dávok vakcíny za celkovú sumu viac ako 15,4 miliardy EUR⁶. Hospodárska kríza spôsobená pandemiou zvyšuje riziká organizovanej trestnej činnosti, ako aj riziko, že organizovaná trestná činnosť sa ešte viac infiltruje do spoločnosti a hospodárstva.

Nadnárodné hrozby a vyvíjajúce sa spôsoby práce organizovaných zločineckých skupín pôsobiacich offline aj online si vyžadujú koordinovanú, cielenejšiu a prispôbenú reakciu. Hoci vnútroštátne orgány pracujúce v teréne predstavujú prvú líniu v boji proti organizovanej trestnej činnosti, opatrenia na úrovni Únie a celosvetové partnerstvá zohrávajú zásadnú úlohu z hľadiska zabezpečenia účinnej spolupráce, ako aj výmeny informácií a vedomostí medzi vnútroštátnymi orgánmi, a to za podpory spoločného rámca trestného práva a účinných finančných prostriedkov. Organizovaná trestná činnosť je navyše typickým prejavom prepojenia medzi vnútornou a vonkajšou bezpečnosťou. Na riešenie tohto nadnárodného problému je potrebná medzinárodná angažovanosť v boji proti organizovanej trestnej činnosti vrátane ďalších krokov zameraných na rozvoj partnerstiev a spolupráce s krajinami v bezprostrednom susedstve i mimo neho.

Európsky parlament⁷ aj Rada⁸ zdôraznili, že organizovaná trestná činnosť spôsobuje rozsiahlu škodu, a poukázali na dôležitosť silných opatrení EÚ v záujme boja proti všetkým formám organizovanej trestnej činnosti.

Táto stratégia vychádza z minulých úspechov, určujú sa v nej prioritné oblasti práce v záujme lepšej ochrany občanov a hospodárstva pred organizovanými zločineckými skupinami a uvádzajú sa konkrétne strednodobé a dlhodobé opatrenia, pri ktorých vytváraní sa budú v plnom rozsahu dodržiavať základné práva. Predstavuje prvú špecializovanú stratégiu v oblasti organizovanej trestnej činnosti od nadobudnutia platnosti Lisabonskej zmluvy⁹.

SOCTA), 12. apríl 2021, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>.

⁵ V medzinárodnej operácii podporovanej Europolom a Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorá prebiehala od marca do decembra 2020, orgány presadzovania práva z 19 členských štátov a ôsmich tretích krajín zhabali takmer 33 miliónov falošných zdravotníckych pomôcok vrátane rúšok, testov a diagnostických súprav, 8 ton surovín a 70 000 litrov dezinfekčných prostriedkov.

⁶ Informáciu oznámili úradu OLAF vládne orgány. Orgány presadzovania práva, Europol a úrad OLAF vzájomne spolupracujú, aby tieto pokusy o podvod prekazili.

⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0378_EN.pdf. V októbri 2016 Európsky parlament takisto prijal správu, ktorá sa osobitne zameriavala na boj proti korupcii, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0284_SK.pdf.

⁸ Závery Rady o vnútornej bezpečnosti a európskom policajnom partnerstve, 13083/1/20 REV 1, 24. novembra 2020.

⁹ Organizovaná trestná činnosť je pre EÚ prioritou od polovice deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia, ako vyplýva z programu z Tampere (ktorým sa začali uskutočňovať prvé viacročné strategické ciele EÚ v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí a nadväzujúce viacročné programy v oblasti spravodlivosti a vnútorných

1. Posilnenie spolupráce v oblasti presadzovania práva a justície

Dnes je organizovaná trestná činnosť medzinárodnou činnosťou. Celkom 65 % zločineckých skupín aktívnych v členských štátoch EÚ sa skladá z členov s viacnásobnou štátnou príslušnosťou¹⁰. Trasy, po ktorých sa prepravujú drogy, palné zbrane alebo falšované či pozmeňované výrobky, vedú cez všetky kontinenty prostredníctvom celosvetového dodávateľského reťazca. Mobilné organizované zločinecké skupiny, ktoré sa venujú organizovanej majetkovej trestnej činnosti, sa v záujme páchania trestných činov rýchlo presúvajú cez viaceré jurisdikcie. Tým, že zločinecké skupiny pôsobia v rôznych jurisdikciách, vyhýbajú sa odhaleniu a využívajú rozdiely v uplatniteľných vnútroštátnych právnych predpisoch.

1.1. Plynulá výmena informácií a včasný prístup k nim

V priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom neexistujú kontroly vnútorných hraníc, možno vysokú úroveň bezpečnosti zaistiť prostredníctvom spoľahlivej policajnej a justičnej spolupráce medzi členskými štátmi. Pre boj proti všetkým formám organizovanej trestnej činnosti je podstatný včasný prístup k informáciám, a to pri plnom dodržaní základných práv a najmä ochrany údajov. Európska únia poskytla orgánom presadzovania práva rozsiahlu škálu nástrojov s cieľom uľahčiť výmenu informácií, ktorá sa pri odhaľovaní trestnej činnosti a zločineckých sietí ukázala ako kľúčová.

Schengenský informačný systém (SIS) umožnil príslušníkom v prvej línii rýchlo odhaliť a vypátrať osoby a predmety, ktoré sú súčasťou organizovanej trestnej činnosti, a prijať príslušné kroky. Informácie v tejto spoločnej databáze môžu príslušníkom pomôcť zadržať osobu, zhabať predmet alebo zistiť pohyb osôb, ktorých sa týka vyšetrovanie. Len v roku 2020 sa v rámci Schengenského informačného systému uskutočnili takmer 4 miliardy vyhľadávaní, ktoré viedli k viac než 200 000 prípadom pozitívnej lustrácie. Pri revízii rámca SIS v roku 2018¹¹ sa výrazne posilnili funkcie systému a zaviedli sa viaceré nové nástroje, čo vnútroštátnym orgánom umožňuje vkladať zápisy o osobách, pri ktorých hrozí riziko únosu alebo obchodovania s ľuďmi, alebo požiadať o zisťovaciu kontrolu podozrivého. Reformou sa takisto Europolu poskytuje prístup k zápisom v SIS a k výmene doplnujúcich informácií a zvyšuje sa účinnosť používania

vecí, ako je Haagsky program z roku 2004, Štokholmský program z roku 2009, Európsky program v oblasti bezpečnosti z roku 2015 a nedávno prijatá Stratégia EÚ pre bezpečnostnú úniu z roku 2020. Posledná špecializovaná stratégia v oblasti organizovanej trestnej činnosti je z roku 2005, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005DC0232&from=SK>.

¹⁰ Europol, Správa o hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti EÚ za rok 2021 (EU SOCTA), 12. apríl 2021, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>.

¹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1860 z 28. novembra 2018 o využívaní Schengenského informačného systému na účely návratu neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín (Ú. v. EÚ L 312, 7.12.2018), nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1861 z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti hraničných kontrol, o zmene Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, a o zmene a zrušení nariadenia (ES) č. 1987/2006 (Ú. v. EÚ L 312, 7.12.2018) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1862 z 28. novembra 2018 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach, o zmene a zrušení rozhodnutia Rady 2007/533/SVV a o zrušení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1986/2006 a rozhodnutia Komisie 2010/261/EÚ (Ú. v. EÚ L 312, 7.12.2018).

biometrických údajov, a to prostredníctvom zavedenia možnosti používania podoby tváre na identifikačné účely a zahrnutia profilov DNA na uľahčenie identifikácie nezvestných osôb. Vykonávanie týchto nových ustanovení napreduje plnou rýchlosťou, aby bol nový systém úplne v prevádzke do konca roka 2021. Vykonávacie akty a technická dokumentácia sú dokončené, práca na technickom vývoji SIS prebieha a vykonali sa prvé kroky, pokiaľ ide o vypracovanie príručky k SIS a činností odbornej prípravy pre používateľov SIS.

Potenciál SIS v boji proti organizovanej trestnej činnosti sa ďalej posilní prostredníctvom nového rámca pre **interoperabilitu** medzi informačnými systémami EÚ v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí¹². Je kľúčové zamerať všetko úsilie na dosiahnutie úplnej interoperability do konca roka 2023. Tým sa uľahčí prístup orgánov presadzovania práva k príslušným informáciám v centralizovaných informačných systémoch EÚ a umožní sa odhaľovanie viacnásobných totožností, čo je podstatné na boj proti podvodom s osobnými údajmi, ktoré páchatelia často používajú na páchanie trestných činov alebo unikanie spravodlivosti. V rámci pre interoperabilitu sa vyvíja funkcia **detektora viacnásobných totožností**, ktorý prostredníctvom kontroly údajov v týchto systémoch pomôže účinne riešiť podvodné používanie totožnosti.

Vyšetrovatelia pracujúci v izolácii v jednom členskom štáte často nedokážu určiť účasť organizovanej zločineckej skupiny na konkrétnom trestnom čine. **Prümský rámec**¹³ z roku 2008 umožňuje orgánom presadzovania práva v priebehu vyšetrovania vyhľadávať DNA a odtlačky prstov v databázach iných členských štátov na základe pozitívnej a negatívnej lustrácie prostredníctvom dvojstranných prepojení a vyhľadávať údaje o evidencii vozidiel. Hoci sa ukázalo, že Prümský rámec pomáha pri riešení mnohých trestných činov v Európe, jeho decentralizovaná povaha viedla k tomu, že mnohé dvojstranné prepojenia medzi vnútroštátnymi databázami členských štátov neboli vytvorené vzhľadom na technickú zložitosť a významné finančné a ľudské zdroje, ktoré sa s tým spájali. Navyše, môže trvať týždne alebo dokonca mesiace, kým si orgány vymenia osobné údaje spojené s pozitívnou lustráciou. Komisia v záujme zvýšenia efektívnosti vyšetrovania trestných činov a posilnenia automatickej výmeny informácií o páchateloch navrhne modernizáciu **Prümského rámca s cieľom riešiť operačné potreby** orgánov presadzovania práva v súlade so základnými právami a s požiadavkami nevyhnutnosti a proporcionality a s cieľom zosúladiť ustanovenia o ochrane údajov so smernicou o presadzovaní práva.¹⁴ Komisia skúma možnosti v záujme zabezpečenia prepojenia medzi príslušnými

¹² Rámec pre interoperabilitu sa vzťahuje na SIS, vízový informačný systém (VIS), Eurodac, systém vstup/výstup (EES), Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) a európsky informačný systém registrov trestov pre štátnych príslušníkov tretích krajín (ECRIS-TCN). Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/817 z 20. mája 2019 o stanovení rámca pre interoperabilitu medzi informačnými systémami EÚ v oblasti hraníc a víz a o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008, (EÚ) 2016/399, (EÚ) 2017/2226, (EÚ) 2018/1240, (EÚ) 2018/1726 a (EÚ) 2018/1861 a rozhodnutí Rady 2004/512/ES a 2008/633/SVV (Ú. v. EÚ L 135, 22.5.2019) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/818 z 20. mája 2019 o stanovení rámca pre interoperabilitu medzi informačnými systémami EÚ v oblasti policajnej a justičnej spolupráce, azylu a migrácie a o zmene nariadení (EÚ) 2018/1726, (EÚ) 2018/1862 a (EÚ) 2019/816 (Ú. v. EÚ L 135, 22.5.2019).

¹³ Rozhodnutie Rady 2008/615/SSV o zintenzívnení cezhraničnej spolupráce, najmä v boji proti terorizmu a cezhraničnej trestnej činnosti, a rozhodnutie Rady 2008/616/SSV o vykonávaní rozhodnutia 2008/615/SSV (Ú. v. EÚ L 210, 6.8.2008).

¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/680 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich

databázami všetkých členských štátov a **zrýchlenia výmeny informácií** po pozitívnej lustrácii. Komisia takisto posudzuje potrebu výmeny **d'alších kategórií údajov**, ktoré majú význam z hľadiska vyšetrovania trestných činov, ako je podoba tváre, vodičské preukazy, policajné záznamy a balistika, v Prümskom rámci a pridania Europolu do tohto rámca ako nového partnera.

Vzhľadom na cezhraničný a medzinárodný rozmer organizovanej trestnej činnosti sú na identifikáciu vysokorizikových cestujúcich, ktorí inak orgánom presadzovania práva nie sú známi, a na stanovenie prepojení medzi členmi zločineckých skupín kľúčové **cestovné informácie**. Spracúvanie údajov zo **záznamov o cestujúcich (PNR)** pomáha príslušným orgánom určiť osoby zúčastnené na trestnej činnosti spáchanej organizovanými skupinami. S cieľom zabezpečiť, aby sa využil celý potenciál tohto nástroja, bude Komisia naďalej monitorovať úplné a účinné vykonávanie smernice o záznamoch o cestujúcich¹⁵ a podporovať spoluprácu a výmenu údajov z PNR medzi členskými štátmi, najmä výmenou najlepších postupov, odbornou prípravou a rozvojom potrebných schopností¹⁶. **Vopred poskytované informácie o cestujúcich (API)**, teda biografické údaje o cestujúcich zhromaždené leteckými dopravcami počas odbavenia, majú rovnako vysokú hodnotu¹⁷, a to aj preto, že sa dopĺňajú s údajmi zo záznamov o cestujúcich. Revíziou súčasného právneho rámca¹⁸ by sa umožnili rôzne zlepšenia, najmä pokiaľ ide o presnosť a úplnosť údajov. Čo je dôležitejšie, Komisia bude analyzovať potenciálne využívanie údajov API pri systematickom vyhľadávaní v údajoch Europolu na účely boja proti organizovanej trestnej činnosti a možnosť rozšírenia ich používania v prípade pohybu vo vnútri schengenského priestoru a v prípade vodných dopravcov a autokarov. V záujme dosiahnutia tohto cieľa navrhne Komisia v prvej polovici roka 2022 revíziu smernice o vopred poskytovaných informáciách o cestujúcich na základe posúdenia vplyvu, v ktorom sa tieto možnosti a ich vplyv ďalej preskúmajú.

1.2. Pokročilé rámce spolupráce

Hlavné časti spolupráce v oblasti presadzovania práva v EÚ vychádzajú z Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, z roku 1990. Tento základ dopĺňajú ďalšie nástroje EÚ, ako je rámcové rozhodnutie Rady 2006/960/SVV o zjednodušení výmeny informácií a spravodajských informácií medzi orgánmi presadzovania práva členských štátov EÚ alebo kapitoly 4 a 5 rozhodnutia Rady 2008/615/SVV z 23. júna 2008 o zintenzívnení cezhraničnej spolupráce, najmä v boji proti terorizmu a cezhraničnej trestnej činnosti (Prüm).

vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov a o zrušení rámcového rozhodnutia Rady 2008/977/SVV (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016).

¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2016/681 z 27. apríla 2016 o využívaní údajov zo záznamov o cestujúcich (PNR) na účely prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania teroristických trestných činov a závažnej trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016).

¹⁶ Napríklad tých, ktoré sa uvádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k správe Komisie o preskúmaní smernice o PNR, SWD(2020) 128 final, 24. 7. 2020, s. 7 – 8.

¹⁷ Dôležitosť týchto údajov potvrdzujú opakované výzvy na rozsiahlejšie používanie vopred poskytovaných informácií o cestujúcich zo strany Organizácie Spojených národov [pozri rezolúciu BR OSN 2178(2014), rezolúciu BR OSN 2309(2016), rezolúciu BR OSN 2482(2019)] a záväzok zúčastnených štátov, ktoré sú členmi Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, vytvoriť systémy vopred poskytovaných informácií o cestujúcich. Od februára 2018 je navyše normou Medzinárodnej organizácie civilného letectva vytvorenie vnútroštátnych systémov vopred poskytovaných informácií, vďaka čomu je povinné pre všetky zmluvné štáty Chicagskeho dohovoru.

¹⁸ Smernica Rady 2004/82/ES o povinnosti dopravcov poskytovať údaje o cestujúcich (smernica o vopred poskytovaných informáciách o cestujúcich alebo smernica o API) (Ú. v. EÚ L 261, 6.8.2004).

Členské štáty tento rámec doplnili komplexným súborom dvojstranných a mnohostranných dohôd. V dôsledku toho nie je úroveň spolupráce medzi členskými štátmi rovnaká, čo vytvára operačné prekážky, ktoré bránia účinnej cezhraničnej spolupráci.

Komisia vypracuje legislatívny návrh **kódexu policajnej spolupráce EÚ**. Bude vychádzať z výsledkov prebiehajúcej externej štúdie a bude sa zakladať na dôkladnom procese konzultácií, pričom sa zohľadní právomoc členských štátov. Cieľom je zefektívniť a rozvinúť rôzne nástroje spolupráce v oblasti presadzovania práva vrátane príslušných právnych predpisov EÚ, usmernení Rady a osvedčených postupov členských štátov z dvojstranných a mnohostranných dohôd v rámci súvislého a moderného súboru pravidiel, ktorý sa vzťahuje aj na vyšetrovacie úkony.

V záujme riešenia potenciálnych prekážok cezhraničnej spolupráce, konkrétne v oblasti boja proti štruktúram organizovanej trestnej činnosti, navyše Komisia začala externú štúdiu s cieľom posúdiť, či je **rámcové rozhodnutie Rady o organizovanom zločine**¹⁹ z roku 2008 stále vhodné na daný účel.

Dôležitú úlohu zohráva **Europol ako informačné centrum EÚ v oblasti trestnej činnosti**, ktoré podporuje policajnú spoluprácu a výmenu informácií a každé štyri roky vypracúva správu o **hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti Európskej únie** (EU SOCTA)²⁰. Komisia s cieľom riešiť naliehavé operačné potreby, ako je spolupráca so súkromnými subjektmi alebo spracúvanie veľkých súborov údajov, v decembri 2020 navrhla posilnenie mandátu Europolu²¹. Nové právomoci a nástroje stanovené v návrhu umožnia Europolu zintenzívniť svoju podporu v boji proti organizovanej trestnej činnosti. Európsky parlament aj Rada pracujú na svojich mandátoch pre nadchádzajúce medziinštitucionálne rokovania, ktoré sa podľa očakávaní začnú neskôr tohto roku. Komisia bude tieto rokovania uľahčovať, pričom jej cieľom bude, aby sa spoluzákonodarcom podarilo rýchlo dosiahnuť dohodu ešte do konca roka 2021.

Jedným z kľúčových nástrojov na vykonanie tejto stratégie a zintenzívnenie úsilia v boji proti štruktúram organizovanej trestnej činnosti prostredníctvom koordinovaných operácií je **Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT)**. Platforma EMPACT od roku 2010 umožňuje členským štátom určiť prioritné hrozby v oblasti trestnej činnosti v EÚ, v prípade ktorých sa vyžaduje spoločný postup²², a bojovať proti týmto hrozbám

¹⁹ Rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu (Ú. v. EÚ L 300, 11.11.2008).

²⁰ Europol vypracúva správu EU SOCTA každé štyri roky na základe rozsiahlych vstupných údajov poskytnutých členskými štátmi a inými príslušnými zainteresovanými stranami. Identifikuje v nej kľúčové hrozby v oblasti trestnej činnosti v EÚ a navrhuje priority EÚ v oblasti boja proti trestnej činnosti na ďalšie štyri roky. EU SOCTA je prvým krokom každého cyklu platformy EMPACT a používa sa ako základ, na ktorom Rada prijíma priority EÚ v oblasti boja proti trestnej činnosti, ktorým sa bude venovať pozornosť v ďalších štyroch rokoch.

²¹ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/794, pokiaľ ide o spoluprácu Europolu so súkromnými subjektmi, spracúvanie osobných údajov Europolom na podporu vyšetrovania trestných činov a úlohu Europolu v oblasti výskumu a inovácií, COM(2020) 796 final, a návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2018/1862 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach, pokiaľ ide o vkladanie zápisov Europolom, COM(2020) 791 final, 9. decembra 2020.

²² Na obdobie 2018 – 2021: počítačová kriminalita, obchodovanie s drogami, napomáhanie nelegálnemu prisťahovalectvu, organizovaná majetková trestná činnosť, obchodovanie s ľuďmi (v prípade všetkých foriem vykorisťovania vrátane sexuálneho a pracovného vykorisťovania, ako aj všetkých foriem obchodovania s deťmi), podvody v oblasti spotrebnej dane a podvody MTIC, nezákonné obchodovanie

trestnej činnosti prostredníctvom štruktúrovanej spolupráce na úrovni EÚ medzi orgánmi presadzovania práva, colnými orgánmi, daňovými orgánmi, sudcami, európskymi inštitúciami a agentúrami a vo vhodnom prípade tretími krajinami, medzinárodnými organizáciami a súkromným sektorom²³.

Prostredníctvom platformy EMPACT členské štáty a ich partneri uskutočňujú **každý rok viac než 200 spoločných operačných činností** zameraných na boj proti organizovanej trestnej činnosti, pričom ide napríklad o vytváranie súboru kriminálnych spravodajských informácií o prioritách EÚ v oblasti boja proti trestnej činnosti, budovanie kapacít orgánov presadzovania práva s cieľom zamerať sa na konkrétne trestné činy, posilňovanie spolupráce s medzinárodnými partnermi, vykonávanie činností prevencie, spoločné vyšetrovania zamerané proti konkrétnym javom v rámci trestnej činnosti alebo konkrétnym zločineckým skupinám a zameranie sa na metódy týchto zločineckých skupín používané na pranie špinavých peňazí, páchanie trestných činov online alebo získavanie dokladov podvodným spôsobom. Hoci už platforma EMPACT prináša významné operačné výsledky, napríklad z hľadiska zhabaných drog alebo zadržaných páchatel'ov, v súčasnosti sa nevyužíva celý jej potenciál. Jej zložitosť, nedostatočná informovanosť medzi príslušníkmi v prvej línii a nedostatočné finančné prostriedky nie vždy zabezpečujú zodpovednosť a aktívne zapojenie členských štátov a vonkajších partnerov a bránia rozvoju zložitejších operácií, ktoré by výraznejšie poškodili organizované zločinecké skupiny.

Komisia bude spolu so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami v rámci platformy EMPACT pracovať na zavedení viacerých opatrení, ktoré sa podrobne uvádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tejto stratégii, s cieľom využiť celý potenciál platformy EMPACT a premeniť ju na skutočný hlavný nástroj EÚ v oblasti **multidisciplinárnej a medziagentúrnej operačnej spolupráce** v záujme boja proti organizovanej trestnej činnosti na úrovni EÚ.

Komisia takisto posúdi uskutočniteľnosť zapracovania mechanizmu EMPACT do právnych predpisov EÚ. Tým by sa platforma EMPACT stala kľúčovým nástrojom EÚ, ktorý by členské štáty a príslušné agentúry a orgány EÚ využívali na operačnú spoluprácu v boji proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti. Platforma EMPACT by sa tak stala stálym vektorom štruktúrálnej spolupráce medzi európskymi a vnútroštátnymi stratégiami a opatreniami v boji proti trestnej činnosti s harmonizovanou metodikou a harmonizovaným prístupom a bola by právnym základom spoločných *ad hoc* partnerstiev vytváraných na základe operačných potrieb. Komisia sa bude usilovať aj o výrazné posilnenie financovania platformy EMPACT s cieľom umožniť jej rozvíjať zložitejšie operácie. Komisia spolu so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami preskúma aj možnosť zefektívnenia súčasnej platformy EMPACT na základe štyroch modernizovaných a vylepšených pilierov²⁴,

s palnými zbraňami, trestné činy proti životnému prostrediu, finančné prostriedky pochádzajúce z trestnej činnosti, pranie špinavých peňazí a podvody v oblasti dokladov.

²³ Pojem „cyklus politik EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti“ sa používal na vymedzenie rámca spolupráce na stanovenie spoločných priorít, pričom pojmom „EMPACT“ sa označovala operačná platforma umožňujúca spoluprácu medzi aplikujúcimi odborníkmi. Názov „EMPACT“ teraz jednotne označuje oba pojmy.

²⁴ Modernizovaný sled štyroch pilierov: 1. sledovať, odhaľovať a orientovať sa; 2. rozhodovať a plánovať

ktoré budú doplnené hlavnými zásadami boja proti organizovanej trestnej činnosti. Jej cieľom bude aj posilnenie úlohy európskych sietí a expertných skupín pri podpore činností v rámci platformy EMPACT. Komisia bude napokon spolu s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť podporovať väčšie zapojenie tretích krajín do činností platformy EMPACT, ako aj vypracovanie metodiky platformy EMPACT mimo EÚ prispôsobenej operačným potrebám.

Orgány presadzovania práva a justičné orgány musia spolupracovať, aby mohli byť páchatelia postavení pred spravodlivosť. Účinná reakcia na organizovanú trestnú činnosť si vyžaduje ďalšie kroky na posilnenie ďalšej justičnej spolupráce. V odporúčaniach Parlamentu²⁵ a záveroch Rady²⁶ sa vyzýva na zlepšenie praktického fungovania **európskeho zatykača**²⁷. Komisia preto v nadväznosti na správu Komisie o vykonávaní európskeho zatykača²⁸ presadzuje jeho správne vykonávanie a poskytne usmernenie v aktualizovanej príručke.

S cieľom predísť súbežným vyšetrovaniam páchatel'ov pôsobiacich vo viacerých jurisdikciách by navyše mohli byť potrebné spoločné pravidlá, ktoré členským štátom umožnia odovzdať trestné konanie do iného členského štátu, napríklad do členského štátu štátnej príslušnosti podozrivého, a to pri zohľadnení rámcového rozhodnutia o predchádzaní kolíziám právomocí²⁹. Komisia sa touto otázkou v súčasnosti ďalej zaoberá s cieľom preskúmať potrebu opatrení zo strany EÚ v tejto oblasti. Komisia sa zaoberá aj problémami, ktoré vyvstali v súvislosti so získavaním, odovzdávaním a využívaním dôkazov v cezhraničných konaniach, a možnosťami ďalšieho postupu³⁰.

Podstatná je komunikácia a výmena informácií v rámci spoločných vyšetrovacích tímov a Komisia bude preto pracovať na vyvíjaní platformy pre spoluprácu spoločných vyšetrovacích tímov a na zintenzívnení spolupráce Eurojustu s tretími krajinami. Ako sa navyše uvádza v oznámení o digitalizácii justície v EÚ³¹, Komisia do konca roka 2021 predloží návrh, ktorým sa umožní bezpečná elektronická komunikácia a výmena informácií a dokumentov medzi súdmi, príslušnými orgánmi a vo vhodnom prípade agentúrami v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. Komisia bude takisto podporovať modernizáciu systému správy vecí Eurojustu s cieľom pomôcť Eurojustu poskytovať vnútroštátnym orgánom spätnú väzbu a vytvárať súdne prepojenia medzi prebiehajúcimi vyšetrovaniami. Tým by sa Eurojustu malo umožniť účinne spolupracovať so svojimi partnermi, najmä s Europolom a Európskou prokuratúrou, a zároveň pomôcť koordinovať vyšetrovania na vnútroštátnej úrovni a predchádzať súbežným vyšetrovaniam v záujme zaistenia účinných trestných stíhaní.

spoločne; 3. bojovať, predchádzať a narúšať; 4. držať, učiť sa a opakovať.

²⁵ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0006_EN.html.

²⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13214-2020-INIT/sk/pdf>.

²⁷ Pozri Príručku o vydávaní a vykonávaní európskeho zatykača (Ú. v. EÚ C 335, 6.10.2017): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006\(02\)&from=DA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=DA).

²⁸ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade z 2. júla 2020 o vykonávaní rámcového rozhodnutia Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi, COM(2020) 270 final, 2. 7. 2020.

²⁹ Rámcové rozhodnutie Rady 2009/948/SVV z 30. novembra 2009 o predchádzaní kolíziám pri výkone právomoci v trestných veciach a ich urovnávaní (Ú. v. EÚ L 328, 15.12.2009).

³⁰ S realizáciou štúdie o cezhraničnom využívaní dôkazov sa začalo v marci 2020.

³¹ Oznámenie Komisie o digitalizácii justície v Európskej únii Súbor príležitostí, COM(2020) 710 final, 2. 12. 2020.

1.3. Medzinárodná spolupráca

Na narušenie celosvetových zločineckých sietí a prepravných trás je potrebná spolupráca v oblasti presadzovania práva aj mimo Únie. Je podstatné zintenzívniť medzinárodnú spoluprácu, a to aj prostredníctvom činností príslušných agentúr v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, najmä vo vzťahu k susedstvu a ku krajinám zapojeným do procesu rozširovania.

Je naliehavo potrebné, aby sa v Europole ďalej rozvíjali spravodajské informácie o závažnej a organizovanej trestnej činnosti a aby sa posilnila výmena informácií a vyšetrovacích akcií s tretími krajinami a regiónmi, ktoré predstavujú veľké centrá vysokorizikovej organizovanej trestnej činnosti ovplyvňujúcej členské štáty EÚ, a to aj prostredníctvom dvojstranných styčných dôstojníkov členských štátov vyslaných do týchto kritických oblastí. Komisia dostala smernice na rokovania o medzinárodných dohodách s tretími krajinami, ktorých cieľom je výmena osobných údajov s Europolom³² a umožnenie justičnej spolupráce s Eurojustom³³ a bude sa usilovať dosiahnuť v týchto náročných rokovaniach pokrok.

Z hľadiska budovania transkontinentálnych sietí v oblasti presadzovania práva a trestnej justície majú ďalej význam programy a projekty EÚ v oblasti medzinárodnej spolupráce. Podpora takýchto sietí a spoločných operácií zo strany Komisie sa bude ďalej rozširovať.

Prístup EÚ k vonkajšej bezpečnosti v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky a spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky je naďalej podstatnou súčasťou úsilia EÚ v boji proti organizovanej trestnej činnosti s cieľom posilniť stabilitu a chrániť európske bezpečnostné záujmy. Vysoký predstaviteľ EÚ/podpredseda Komisie s podporou Európskej služby pre vonkajšiu činnosť bude naďalej zohrávať kľúčovú úlohu pri posilňovaní strategickej a operačnej spolupráce s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami, pričom bude plne využívať jej vonkajšie nástroje, ako sú dialógy na vysokej úrovni, sieť expertov na boj proti terorizmu/bezpečnostných expertov v delegáciách EÚ a prípadne misie a operácie v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Komisia bude spolu s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť okrem toho naďalej uprednostňovať projekty budovania kapacít v tretích krajinách, najmä v susedstve a v krajinách zapojených do procesu rozširovania, s cieľom podporiť operačnú spoluprácu s členskými štátmi a agentúrami EÚ, ako aj poskytnúť partnerom nástroje, ktoré im umožnia odstrániť zložité zločinecké štruktúry s potenciálnym vplyvom na EÚ.

Ďalším kľúčovým aktérom z hľadiska medzinárodnej spolupráce v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti je **Interpol**. V 18 databázach Interpolu sa nachádza viac než 100 miliónov záznamov v oblasti presadzovania práva vrátane záznamov o hľadaných páchatel'och, osobách podozrivých z terorizmu, odtlačkoch prstov, ukradnutých vozidlách, ukradnutých a stratených cestovných dokladoch, zbraniach a palných zbraniach. Vďaka týmto databázam môžu orgány presadzovania práva a justičné orgány zisťovať prepojenia, čím sa zjednodušujú vyšetrovania nadnárodnej organizovanej trestnej činnosti. Popri tejto stratégii Komisia prijíma

³² Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Maroko, Tunisko, Turecko a Nový Zéland.

³³ Alžírsko, Argentína, Arménsko, Bosna a Hercegovina, Brazília, Egypt, Izrael, Jordánsko, Kolumbia, Libanon, Maroko, Tunisko a Turecko.

odporúčanie Rade na začatie rokovaní s Interpolom o dohode o spolupráci medzi EÚ a Interpolom v záujme zlepšenia spolupráce a riešenia operačných potrieb.

Hlavným medzinárodným nástrojom, ktorý umožňuje spoluprácu a vzájomnú právnu pomoc v rámci vyšetrovania organizovanej trestnej činnosti, je **Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu** (UNTOC), pričom EÚ aj členské štáty sú jeho zmluvnými stranami. V roku 2021 Komisia aktualizuje vyhlásenie o právomoci s cieľom zosúladiť ho so zmenami v Lisabonskej zmluve³⁴ a zabezpečiť, aby mohla **Európska prokuratúra** (EPPO) využívať pravidlá UNTOC týkajúce sa medzinárodnej vzájomnej právnej pomoci s cieľom spolupracovať s orgánmi tretích krajín. Komisia okrem toho preskúma možnosť upovedomenia Európskej prokuratúry, ktorá je zodpovedným orgánom v kontexte existujúcich dohôd o spolupráci s tretími krajinami na úrovni Únie, a v prípade potreby zváži začatie rokovaní s vybranými prioritnými tretími krajinami. Ako sa uvádza v Kjótskom vyhlásení, ktoré bolo prijaté na 14. kongrese OSN o predchádzaní trestnej činnosti a trestnej justícii, Únia a členské štáty sú plne odhodlané posilňovať medzinárodný rámec na podporu právneho štátu, predchádzania trestnej činnosti a trestnej justície, a to aj prostredníctvom aktívneho zapájania sa do prebiehajúcich procesov zameraných na preskúmanie vykonávania dohovoru UNTOC a Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (UNCAC).

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- navrhne posilnenie **Prümského rámca** (4. štvrťrok 2021),
- navrhne vypracovanie **kódexu policajnej spolupráce EÚ** (4. štvrťrok 2021),
- navrhne revíziu smernice o **vopred poskytovaných informáciách o cestujúcich** (1. štvrťrok 2022),
- zriadi **platformu na spoluprácu** spoločných vyšetrovacích tímov (4. štvrťrok 2021),
- bude pracovať so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami na **zefektívnení, rozšírení a modernizácii** Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti (**EMPACT**) a zabezpečí jej postavenie **hlavného nástroja EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti** prostredníctvom súboru opatrení a legislatívneho návrhu (2023),
- výrazne **posilní financovanie** platformy EMPACT na obdobie rokov 2021 – 2027 prostredníctvom Fondu pre vnútornú bezpečnosť,
- začne rokovať o dohodách týkajúcich sa **spolupráce** medzi **Eurojustom** a tretími krajinami,
- zintenzívni rokovania o spolupráci medzi **Europolom** a tretími krajinami,
- spoločne s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť posilní **medzinárodnú spoluprácu** s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami.

³⁴

Nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy 1. decembra 2009 a skončením prechodného obdobia nástrojov bývalého tretieho piliera 1. decembra 2014 sa zmenili medze právomocí EÚ, ktoré majú význam z hľadiska vykonávania tohto dohovoru. EÚ získala nové právomoci podľa hlavy V ZFEÚ (články 82 a 83) a uplatňuje ich prijímaním právnych predpisov v príslušných oblastiach politiky. Postup preskúmania dohovoru UNTOC by mal vychádzať z aktualizovaného vyhlásenia o právomoci.

Európsky parlament a Rada sa vyzývajú, aby:

- pokročili v legislatívnych rokovaníach o **revízii nariadenia o Europol**e vrátane zmien nariadenia o Schengenskom informačnom systéme s cieľom dosiahnuť **rýchlu dohodu**.

Rada sa vyzýva, aby:

- prijala odporúčanie začať rokovania s **Interpolom** o dohode o spolupráci medzi EÚ a Interpolom.

2. Účinné vyšetrowanie: narúšanie štruktúr organizovanej trestnej činnosti a boj proti trestnej činnosti s vysokou prioritou

2.1. Zintenzívnenie úsilia v boji proti štruktúram organizovanej trestnej činnosti

Pozornosť v rámci vyšetrowaní orgánov presadzovania práva by sa nemala obmedzovať len na zhabanie nelegálnych predmetov alebo zadržanie páchatel'ov na nízkej úrovni, ale mala by sa zameriavať na aktérov a siete, ktoré sú základom zločineckých ekosystémov.

Keďže väčšina zločineckých skupín je štruktúrovaná okolo hlavnej skupiny alebo hierarchicky³⁵, pre oblasť organizovanej trestnej činnosti je typické prepojené prostredie, v ktorom rôzne skupiny a rôzni jednotlivci systematicky spolupracujú prostredníctvom „spoločných podnikov“ v rámci voľných a premenlivých zločineckých sietí. Zločinecké skupiny, ktoré organizujú dodávateľské reťazce na medzinárodných zločineckých trhoch, spolupracujú s menšími skupinami špecializovanými na určité činnosti a s jednotlivcami v kľúčových úlohách, ktorí páchatel'om poskytujú služby, ako sú podvod v oblasti dokladov, právne poradenstvo, šifrovaná komunikácia alebo preprava. Schopnosť zločineckých skupín vzájomne sa prepájať oslabuje úsilie v oblasti presadzovania práva, keďže každú časť zločineckého reťazca možno v prípade zásahu orgánov presadzovania práva jednoducho nahradiť.

V tomto kontexte je kľúčové zintenzívniť **rozkladanie štruktúr organizovanej trestnej činnosti** a zamerať sa na skupiny, ktoré predstavujú väčšie riziko pre bezpečnosť Európy, a na jednotlivcov, ktorí sa v zločineckých skupinách nachádzajú na vyšších úrovniach. Niektoré členské štáty na tento účel zriadili štruktúry na vnútroštátnej úrovni alebo špecializované orgány v oblasti presadzovania práva a justície zamerané na boj proti organizáciám mafianskeho typu. Tieto skúsenosti sa ukázali byť účinné pri presadzovaní strategického prístupu, ktorý podporuje snahy o narúšanie zločineckých infraštruktúr. Zriadením špecializovaných policajných jednotiek alebo justičných orgánov by sa navyše uľahčila väčšia cezhraničná spolupráca. Komisia bude podporovať výmenu najlepších postupov s cieľom uľahčiť napodobňovanie takýchto modelov, prispôsobených vnútroštátnym špecifickým okolnostiam, v členských štátoch.

³⁵ Podľa správy EU SOCTA za rok 2021 je 43 % organizovaných zločineckých skupín štruktúrovaných okolo hlavnej skupiny, 40 % je hierarchicky štruktúrovaných a 17 % predstavujú voľné siete.

Na európskej úrovni prispieva operačná spolupráca v oblasti boja proti organizovaným zločineckým skupinám mafiánskeho typu uskutočňovaná prostredníctvom **siete @ON**³⁶ k uľahčeniu nasadzovania špecializovaných vyšetrovateľov na mieste v členských štátoch s cieľom pomáhať pri vyšetrovaniach zameraných na cezhraničné organizované zločinecké skupiny. Ďalším dôležitým čiastkovým cieľom je práca, ktorú vykonáva Europol spolu s členskými štátmi s cieľom určiť a uskutočniť činnosti v oblasti spravodajských informácií a vyšetrovania zamerané voči vybraným **cieľom s vysokou hodnotou**³⁷, konkrétne voči predpokladaným členom zločineckých skupín, ktorí predstavujú obzvlášť vysoké riziko pre dva alebo viaceré členské štáty.

V záujme zintenzívnenia krokov proti zločineckým skupinám je veľmi potrebná ďalšia štruktúrovaná spolupráca. Vytvorenie **spoločných kritérií identifikácie cieľov s vysokou hodnotou** pre všetky členské štáty a uľahčenie operačnej spolupráce a výmeny informácií v reálnom čase by umožnili viac spoločných a systematických vyšetrovaní osôb, ktoré v zločineckej sieti zohrávajú kľúčovú úlohu. Súčasná sieť @ON by sa mala posilniť zapojením všetkých členských štátov a tvorbou najlepších postupov, ako aj prostredníctvom užšieho prepojenia s platformou EMPACT v rámci jej práce v oblasti boja proti zločineckým sieťam.

Väčší dôraz na vyšetrovania organizovanej trestnej činnosti si vyžaduje aj spoľahlivejší **súbor spravodajských informácií o organizovaných zločineckých skupinách**, ktoré sa nachádzajú v centre zložitej spleti organizovaných zločineckých sietí. Europol a členské štáty by mali na základe spravodajských informácií naďalej vypracovávať strategické a taktické prehľady o týchto skupinách, ktoré predstavujú väčšiu hrozbu pre bezpečnosť Európy, pričom by mali na tento účel okrem iného vypracovávať aj *ad hoc* správy, ktoré budú dopĺňať hodnotenie hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti EÚ (SOCTA). V tejto súvislosti môže byť prínosom výmena strategických informácií s inými aktérmi vrátane misií a operácií v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky. Okrem toho je potrebný lepší prehľad o rozmeroch trestnej činnosti a opatreniach prijatých členskými štátmi. Vzhľadom na nejasnú povahu organizovanej trestnej činnosti je náročné tieto činnosti merať a kvantifikovať, pričom údaje a štatistiky, ktoré má Európska únia k dispozícii, sú roztrieštené a zhromaždené najmä prostredníctvom oznamovacích povinností rozptýlených v rôznych legislatívnych aktoch. Komisia bude vychádzať z výsledku komplexnej štúdie, ktorá sa už vykonala³⁸, a posúdi potrebu systematickejšieho zhromažďovania štatistických údajov v tejto oblasti.

³⁶ V súčasnosti sa na sieti @ON, ktorá existuje od roku 2014, zúčastňuje 16 členských štátov.

³⁷ Od roku 2018 táto iniciatíva viedla k zadržaniu 75 cieľov s vysokou hodnotou a 2 529 spolupracovníkov týchto osôb, ako aj k zhabaniu majetku v hodnote 310 miliónov EUR.

³⁸ *Study on the "Availability, Comparability and Consistency of Administrative Statistical Data on Recorded Crime and on the Stages of the Criminal Justice Process in the EU"* (Štúdia o dostupnosti, porovnateľnosti a konzistentnosti administratívnych štatistických údajov o zaznamenatej trestnej činnosti a o fázach postupu trestnej justície v EÚ), marec 2021, DR0121067ENN, <https://data.europa.eu/doi/10.2837/065004>.

2.2. Prispôsobená reakcia na konkrétne formy trestnej činnosti

Podľa hodnotenia EU SOCTA z roku 2021 sú organizované zločinecké skupiny pôsobiace v Európe zapojené do trestnej činnosti rôzneho druhu, pričom väčšina zločineckých skupín sa zúčastňuje na obchodovaní s drogami, organizovanej majetkovej trestnej činnosti, po ktorých nasledujú podvody (vrátane colných podvodov, podvodov v oblasti spotrebnej dane a DPH), prevádzačstvo a obchodovanie s ľuďmi. Zatiaľ čo niektoré skupiny sa špecializujú na konkrétny zločinecký trh, iné sa čoraz viac orientujú na **viaceré druhy trestnej činnosti** a využívajú zisk z jednej trestnej činnosti na financovanie rozšírenia do iných oblastí trestnej činnosti. Konkrétne formy trestnej činnosti si vyžadujú osobitnú reakciu z legislatívneho a politického hľadiska.

EÚ stanovila pravidlá vo vzťahu k závažnej trestnej činnosti, ako je prevádzačstvo³⁹, a s cieľom odhaľovať a zakazovať nové psychoaktívne látky⁴⁰, kontrolovať držbu palných zbraní a obchodovanie s nimi a predchádzať opätovnej aktivácii neutralizovaných zbraní⁴¹. Obchodovanie s drogami je naďalej významným zdrojom príjmov organizovaných zločineckých skupín a EÚ stanovila priority na ďalších päť rokov v **Stratégii EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025**, ktorú prijala Rada v decembri 2020⁴². V Rade pokračujú rokovania o súvisiacom **akčnom pláne na boj proti drogám**, zatiaľ čo Komisia pripravuje prvé iniciatívy na vykonanie stratégie aj akčného plánu⁴³.

Palné zbrane sú kľúčovým prvkom narastajúceho násillia zločineckých skupín, vďaka ktorému môžu zastrašovať protivníkov a ovládať ich členov a trhy. Komisia v záujme obmedzenia dostupnosti palných zbraní v rukách páchatel'ov začala vykonávať nový akčný plán EÚ **na boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami** na roky 2020 – 2025. Uverejní správu o uplatňovaní smernice o strelných zbraniach, v ktorej určí počiatočné spôsoby zlepšenia právneho rámca.

Kľúčovou činnosťou organizovaných zločineckých skupín je naďalej prevádzačstvo, ktoré ohrozuje migrantov a poškodzuje ciele EÚ v oblasti riadenia migrácie. Komisia v roku 2021 prijme **nový akčný plán proti prevádzačstvu migrantov** s cieľom bojovať proti zločineckým sieťam zapojeným do tejto trestnej činnosti, podporovať presadzovanie práva a medziagentúrnu spoluprácu a stimulovať spoluprácu s tretími krajinami a vo vhodnom prípade aj s misiami a operáciami v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky.

Obchodovanie s ľuďmi, ktoré je mimoriadne zákernou formou trestnej činnosti, často páchajú organizované zločinecké skupiny, ktoré čoraz viac získavajú svoje obeť online, pozmeňujú doklady totožnosti a pracovné povolenia a vykorisťujú ich na sexuálne účely, nútenú prácu, nútenú trestnú činnosť alebo žobranie. Hoci sa priority a opatrenia tejto

³⁹ Rámcové rozhodnutie Rady 2002/946/SVV z 28. novembra 2002 o posilnení trestného systému na zabránenie napomáhaniu neoprávneného vstupu, tranzitu a bydliska (Ú. v. ES L 328, 5.12.2002).

⁴⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/2101 z 15. novembra 2017, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1920/2006, pokiaľ ide o výmenu informácií, systém včasného varovania a postup posudzovania rizika v oblasti nových psychoaktívnych látok (Ú. v. EÚ L 305, 21.11.2017).

⁴¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/trafficking-in-firearms_en.

⁴² Závery Rady o Stratégii EÚ v oblasti drog na obdobie 2021 – 2025, 14178/20, 18. decembra 2020.

⁴³ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12854-Alternatives-to-coercive-sanctions-for-drug-using-offenders>.

stratégie vzťahujú aj na obchodovanie s ľuďmi, Komisia spoločne s touto stratégiou navrhuje aj osobitnú stratégiu EÚ na boj proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025 s cieľom reagovať na špecifiká tejto formy trestnej činnosti.

Čoraz agresívnejšou a konfrontačnejšou sa stáva **počítačová kriminalita**. Rýchlo napredujúca digitalizácia spoločnosti, ktorá počas pandémie COVID-19 zaznamenala prudký nárast, vytvára nové zraniteľné miesta, ktoré môžu využiť páchatelia zapojení do trestnej činnosti závislej od počítača. Kybernetické útoky, ako je tvorba a šírenie malvéru, hacking zameraný na krádež citlivých osobných alebo priemyselných údajov alebo útoky na vyradenie služby, za posledný rok vzrástli z hľadiska počtu, ako aj z hľadiska miery sofistikovanosti.⁴⁴

Európske centrum boja proti počítačovej kriminalite v rámci Europolu (EC3), ktoré bolo zriadené v roku 2013, zohráva kľúčovú úlohu pri sledovaní zneužívania pandémie COVID-19 na organizovanú trestnú činnosť a pri vytváraní materiálov a správ na zvýšenie informovanosti s cieľom poskytnúť informácie členským štátom a verejnosti, ako aj pri podpore vyšetrovaní online podvodov páchaných organizovanými zločineckými skupinami. Okrem toho uverejňuje svoje pravidelné správy o **hodnotení hrozieb internetovej organizovanej trestnej činnosti (IOCTA)**, ktoré predstavujú dôležitý zdroj informácií na stanovenie priorít v rámci operácií a politiky⁴⁵.

V súlade so Stratégiou EÚ pre účinnejší boj proti sexuálnemu zneužívaniu detí z roku 2020 a s komplexnou stratégiou EÚ v oblasti práv dieťaťa (2021 – 2025) navrhne Komisia v roku 2021 právne predpisy na zlepšenie ochrany detí pred **sexuálnym zneužívaním**, pričom bude okrem iného od príslušných poskytovateľov online služieb vyžadovať, aby odhaľovali známu detskú pornografiu a oznamovali ju orgánom verejnej moci⁴⁶. Právnymi predpismi sa takisto zaistí konzistentnosť s ďalšími legislatívnymi iniciatívami, a to najmä s návrhom aktu o digitálnych službách⁴⁷. Komisia takisto naďalej podporuje Európsky parlament a Radu pri dosahovaní čo najskoršej dohody v súvislosti s návrhom nariadenia o dobrovoľnom úsilí určitých poskytovateľov služieb v boji proti sexuálnemu zneužívaniu detí online⁴⁸. Europol zároveň podporuje rozšírenie úspešnej kampane „Trace an Object“ (Vystopujte predmet), pri ktorej sa využíva crowdsourcing informácií o jednotlivých predmetoch na obrázkoch zobrazujúcich sexuálne zneužívanie detí, ktoré môžu pomôcť pri užšom vymedzení geografického miesta, kde došlo k zneužívaniu, a mohli by teda napokon prispieť k identifikácii a záchrane obetí.

⁴⁴ Pozri hodnotenie hrozieb internetovej organizovanej trestnej činnosti za rok 2020 (iOCTA) na adrese <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment>, ako aj iné správy Europolu na adrese <https://www.europol.europa.eu/activities-services/staying-safe-during-covid-19-what-you-need-to-know>.

⁴⁵ <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment>.

⁴⁶ Oznámenie Komisie o stratégii EÚ pre účinnejší boj proti sexuálnemu zneužívaniu detí, COM(2020) 607 final, 24. 7. 2020.

⁴⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o jednotnom trhu s digitálnymi službami (akt o digitálnych službách) a o zmene smernice 2000/31/ES, COM(2020) 825 final, 15. 12. 2020.

⁴⁸ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dočasnej výnimke z určitých ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES, pokiaľ ide o používanie technológií poskytovateľmi interpersonálnych komunikačných služieb nezávislých od číslovania na spracúvanie osobných a iných údajov na účely boja proti sexuálnemu zneužívaniu detí online, COM(2020) 568 final, 10. 9. 2020.

Prechodom na bezhotovostné hospodárstvo, ktorý pandémia ešte urýchlila, sa vytvorilo viac možností na podvody s **bezhotovostnými platobnými prostriedkami**, ako sú kreditné karty a online platobné nástroje⁴⁹, na ich falšovanie a pozmeňovanie, čo predstavuje vážnu hrozbu pre bezpečnosť EÚ. V rámci organizovanej trestnej činnosti predstavujú dôležitý zdroj príjmov a umožňujú trestnú činnosť, ako je obchodovanie s drogami a obchodovanie s ľuďmi. EÚ v roku 2019 prijala prísnejšie pravidlá⁵⁰, ktoré musia členské štáty vykonať do 31. mája 2021. Komisia bude dôsledne monitorovať pokrok s cieľom zabezpečiť úplnú účinnosť nových pravidiel.

Podvod vrátane colných podvodov, podvodov v oblasti spotrebnej dane a DPH je ďalšou oblasťou trestnej činnosti, ktorá sa pre páchatel'ov organizovanej trestnej činnosti stáva čoraz lákavejšou. Okrem súčasného úsilia Europolu a Eurojustu v tejto oblasti bude **Európska prokuratúra** vyšetrovať a stíhať trestné činy súvisiace s členstvom v zločineckej skupine v prípade, že trestnú činnosť páchanú takouto zločineckou skupinou predstavujú trestné činy poškodzujúce rozpočet Únie, a to vrátane závažného cezhraničného podvodu v oblasti DPH.

Trestnou činnosťou s veľkým vplyvom je **falšovanie, pozmeňovanie** výrobkov alebo ich **distribúcia**. Falšované alebo pozmeňované výrobky predstavujú 6,8 % dovozu EÚ⁵¹ a sú významným zdrojom príjmov organizovaných zločineckých skupín. Falšovanie, resp. pozmeňovanie je javom, ktorý sa počas pandémie COVID-19 znepokojivo rozšíril a ktorý sa v značnej a čoraz väčšej miere zameriava na medicínske, zdravotnícke a hygienické produkty. Organizované zločinecké skupiny sa zúčastňujú na výrobe a dodávkach falšovaných alebo pozmeňovaných ochranných prostriedkov, testovacích súprav a liekov a existuje riziko, že sa pokúsia využiť príležitosti vyplývajúce z veľkého dopytu po vakcínach v EÚ. Orgány presadzovania práva spolu s Europolom a Európskym úradom pre boj proti podvodom úspešne uskutočňujú dôležité operácie, ktoré vedú k významným zadržaniam a zhabaniam falšovaných alebo pozmeňovaných výrobkov vrátane medicínskych produktov, hračiek, potravín a nápojov⁵². V záujme posilnenia operačnej spolupráce v boji proti falšovaniu a pozmeňovaniu sa však musí urobiť ešte viac. Organizované zločinecké skupiny sa čoraz viac zapájajú do trestných činov, ako sú falšovanie a pozmeňovanie pesticídov a podvodné používanie loga ekologickej poľnohospodárskej výroby Európskej únie. Na základe svojich úradných kontrol a rámca presadzovania práva bude Komisia naďalej zvyšovať svoje úsilie v boji proti potravinovému podvodu a pracovať na tom, aby posilnila postavenie vnútroštátnych orgánov, vytvorila politiku nulovej tolerancie a zvýšila prevenciu, kontroly, odrádzanie, ako aj účinné sankcie.

⁴⁹ <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/beyond-pandemic-what-will-criminal-landscape-look-after-covid-19>.

⁵⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/713 o boji proti podvodom s bezhotovostnými platobnými prostriedkami a proti ich falšovaniu a pozmeňovaniu (Ú. v. EÚ L 123, 10.5.2019).

⁵¹ OECD/EUIPO (2019), *Trends in Trade in Counterfeit and Pirated Goods, Illicit Trade* (Trendy v obchode s falšovaným, pozmeňovaným a pirátskym tovarom, nezákonný obchod), OECD Publishing, Paríž/Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo, <https://doi.org/10.1787/g2g9f533-en>

⁵² Pozri napríklad operácie **Pangea XIII** (medicínske predmety), **LUDUS** (hračky) a **Opson IX** (potraviny a nápoje). Počas operácie Shield (Štít) koordinovanej Europolom, ktorá sa ukončila v septembri 2020, sa zhabalo takmer 33 miliónov falšovaných alebo pozmeňovaných zdravotníckych pomôcok súvisiacich s ochorením COVID-19. To zahŕňalo 8 ton surovín, rúšok, testov a diagnostických súprav.

Na tento účel Komisia v novembri 2020 prijala akčný plán pre oblasť duševného vlastníctva a v roku 2022 vytvorí **súbor nástrojov EÚ na boj proti falšovaniu**, v ktorom stanoví zásady pre spoločné opatrenia, spoluprácu a spoločné využívanie údajov orgánmi presadzovania práva, nositeľmi práv a sprostredkovateľmi⁵³. Vzhľadom na to, že falšovanie alebo pozmeňovanie medicínskych produktov sa väčšinou uskutočňuje v tretích krajinách, je dôležité posilniť globálne riadenie, najmä prostredníctvom pristúpenia k Dohovoru Rady Európy o **falšovaní medicínskych produktov** (dohovor Medicrime) a jeho ratifikácie zo strany členských štátov EÚ, prípadne samotnej Únie. Tento dohovor podpísalo štrnásť členských štátov a len šesť z nich ho ratifikovalo.⁵⁴

Trestné činy proti životnému prostrediu si zaslúžia osobitnú pozornosť vzhľadom na škodlivé účinky na biodiverzitu a životné prostredie, zdravie a sociálnu súdržnosť v EÚ aj v tretích krajinách. So všetkými voľne žijúcimi druhmi, teda s rastlinami, so zvieratami a s odvodenými produktmi, ako aj so spoločenskými zvieratami, sa naďalej nelegálne obchoduje, a to často vo veľkom rozsahu a niekedy s potenciálne zničujúcimi následkami. Neoprávnené nakladanie s odpadmi a preprava odpadu oslabujú legitímne odvetvia spracovania odpadu a recyklácie. EÚ prijala právne predpisy na reguláciu legálneho obchodu s voľne žijúcimi rastlinami a živočíchmi⁵⁵ a s odpadom⁵⁶ a od členských štátov vyžaduje kriminalizáciu širokej škály trestných činov proti životnému prostrediu a stanovenie sankcií⁵⁷. Tieto legislatívne nástroje doplnil akčný plán EÚ na boj proti obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi živočíchov a rastlín z roku 2016 a akčný plán na zlepšenie environmentálneho súladu a správy životného prostredia z roku 2018. Európsky úrad pre boj proti podvodom výrazne rozvinul svoje operačné činnosti v boji proti nezákonnému obchodu s tovarom ohrozujúcim životné prostredie.

Orgánom kontroly, presadzovania práva a justičným orgánom napriek tejto snahe často chýbajú kapacity a zdroje na účinné odhaľovanie, vyšetrovanie a trestné stíhanie trestných činov proti životnému prostrediu. Platí to predovšetkým v členských štátoch, kde neexistujú špecializované orgány presadzovania práva alebo trestného stíhania a žiaden stanovený strategický prístup k boju proti trestným činom proti životnému prostrediu. Existuje potreba posilniť schopnosť presadzovať právo na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ. Ukladané sankcie nie sú dostatočne odrádzajúce a koordinácia a výmena informácií v členských štátoch a medzi nimi, najmä medzi správnymi orgánmi a orgánmi presadzovania práva, je

⁵³ Oznámenie Komisie s názvom Maximálne využitie inovačného potenciálu EÚ Akčný plán pre oblasť duševného vlastníctva na podporu obnovy a odolnosti EÚ, COM(2020) 760 final, 25. 11. 2020

⁵⁴ Dohovor CET č. 211. Dohovor ratifikovali Belgicko, Chorvátsko, Španielsko, Francúzsko, Maďarsko a Portugalsko. Podpísali ho, no zatiaľ neratifikovali Rakúsko, Cyprus, Nemecko, Dánsko, Fínsko, Taliansko, Luxembursko a Slovinsko. Okrem dohovoru Medicrime sa pravidlá a mechanizmy na posilnenie požiadaviek overovania uplatniteľných na výrobcu lieku na daný účel stanovujú v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2011/62/EÚ z 8. júna 2011, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2001/83/ES, ktorou sa ustanovuje zákonník Spoločenstva o humánných liekoch, pokiaľ ide o predchádzanie vstupu falšovaných liekov do legálneho dodávateľského reťazca (Ú. v. EÚ L 174, 1.7.2011).

⁵⁵ https://ec.europa.eu/environment/cites/legislation_en.htm.

⁵⁶ Pozri článok 50 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1013/2006 zo 14. júna 2006 o preprave odpadu (Ú. v. EÚ L 190, 12.7.2006).

⁵⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/99/ES o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 328, 6.12.2008) (smernica o trestných činoch proti životnému prostrediu).

nedostatočná⁵⁸. Komisia preskúmava **nariadenie EÚ o preprave odpadu a akčný plán na boj proti obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi živočíchov a rastlín**. Vykoná revíziu **smernice o trestných činoch proti životnému prostrediu** s cieľom objasniť rozsah trestných činov proti životnému prostrediu, zabezpečiť väčšiu presnosť z hľadiska ukladania sankcií a uľahčiť používanie účinných vyšetrovacích úkonov a podporovať cezhraničnú spoluprácu a spoločné využívanie informácií. Zároveň dôjde k posilneniu spolupráce prostredníctvom európskych sietí pre presadzovanie environmentálneho práva. Napokon, keďže medzinárodný rozmer nezákonného obchodovania s voľne žijúcimi druhmi je kľúčový, Komisia bude podporovať prijatie dodatkového protokolu podľa dohovoru UNTOC.

Nedovolené obchodovanie s **kultúrnymi objektmi** má zničujúci vplyv na kultúrne dedičstvo krajín, poskytuje prostriedky financovania zločineckým skupinám a napomáha praniu špinavých peňazí. Účinná reakcia na túto trestnú činnosť si vyžaduje zlepšenie monitorovania a výmeny informácií, posilnenie spolupráce v oblasti presadzovania práva a colnej spolupráce, zlepšenie spolupráce medzi oblasťou spravodlivosti a vnútorných vecí a oblasťou spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky v praxi a stávanie na odborných znalostiach rôznych verejných a súkromných aktérov. K vyšetrovaniu nedovoleného obchodovania s kultúrnymi objektmi môže významne prispieť rýchly prístup k archeológom a historikom umenia. S cieľom bojovať proti tejto jedinečnej forme trestnej činnosti bude Komisia naďalej podporovať budovanie kapacít odborníkov v oblasti kultúrneho dedičstva vrátane siete takýchto odborníkov, ktorých by členské štáty mohli využiť v rámci platformy EMPACT. Ich štruktúrovaná spolupráca s orgánmi presadzovania práva sa bude podporovať, aby sa uľahčili vyšetrovania, ako aj financovanie projektov zameraných na boj proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi. Komisia okrem toho preskúma ďalšie potrebné opatrenia na riešenie tohto javu, a to aj prostredníctvom zlepšenia výsledovateľnosti kultúrnych objektov na vnútornom trhu online aj offline a spolupráce s tretími krajinami, kde sú kultúrne objekty odcudzené. Na tento účel Komisia v roku 2022 navrhne akčný plán na boj proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- navrhne zmeny **smernice o trestných činoch proti životnému prostrediu** (4. štvrt'rok 2021),
- posilní ustanovenia o presadzovaní práva v oblasti boja proti nezákonnej preprave odpadu v rámci svojho návrhu, ktorým sa zmení **nariadenie o preprave odpadu** (2. štvrt'rok 2021),
- vytvorí **súbor nástrojov EÚ na boj proti falšovaniu**, v ktorom sa stanoví zásady pre spoločné opatrenia, spoluprácu a spoločné využívanie údajov **orgánmi presadzovania práva**, nositeľmi práv a sprostredkovateľmi (2022),
- navrhne **akčný plán na boj proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi**

⁵⁸ Hodnotenie smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/99/ES z 19. novembra 2008 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva (smernica o trestných činoch proti životnému prostrediu), SWD(2020) 259 final, 28. 10. 2020.

objektmi (2022),

- preskúma možnosť prístúpenia Únie k **dohovoru Medicrime** Rady Európy.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- **sa pripojili k sieti @ON** zameranej na organizované zločinecké skupiny mafiánskeho typu a **posilnili ju**, a aby preskúmali štruktúrovanejšie začlenenie **cieleného prístupu v boji proti zločineckým sieťam do platformy EMPACT**,
- zriadili alebo ďalej rozvíjali koordinačné štruktúry na vnútroštátnej úrovni alebo **špecializované subjekty** v rámci orgánov presadzovania práva a justičných orgánov zamerané na boj proti štruktúram organizovanej trestnej činnosti,
- pristúpili k **dohovoru Medicrime** Rady Európy a ratifikovali ho.

Členské štáty a Europol sa vyzývajú, aby:

- vytvorili spoločné kritériá identifikácie s cieľom vybrať a vyšetrovať **ciele s vysokou hodnotou** a uprednostnili vyšetrovania vedené proti jednotlivcom a zločineckým sieťam, ktoré predstavujú pre EÚ najväčšie bezpečnostné riziko,
- vytvorili strategický a taktický **súbor spravodajských informácií** o vysokorizikových organizovaných zločineckých skupinách,
- posilnili strategickú a operačnú **spoluprácu** v oblasti boja proti **falšovaniu a pozmeňovaniu medicínskych produktov**, a to aj s Európskym úradom pre boj proti podvodom a Úradom Európskej únie pre duševné vlastníctvo a na celosvetovej úrovni.

3. Odstránenie zisku dosahovaného organizovanou trestnou činnosťou a predchádzanie infiltrácii do zákonného hospodárstva a zákonnej spoločnosti

3.1. Posilnenie opatrení na vymáhanie majetku a boj proti praniu špinavých peňazí a podpora finančných vyšetrovaní

Organizovaná trestná činnosť v EÚ zásadným spôsobom závisí od schopnosti legalizovať veľké sumy zisku z trestnej činnosti. Zatiaľ čo tri štvrtiny zločineckých skupín stále používajú na ukrytie nelegálnych príjmov základné metódy, napríklad investície do nehnuteľností alebo iného tovaru s veľkou hodnotou, iné sa spoliehajú na čoraz sofistikovanejšie metódy s pomocou bielych golierov zabezpečujúcich pranie špinavých peňazí⁵⁹. Finančná stopa, ktorú páchatelia zanechávajú, je kľúčovým ukazovateľom ich činnosti, poskytuje užitočné stopy pre vyšetrovateľov a neoceniteľné dôkazy na obvinenie páchatel'ov. V záujme odhaľovania trestnej činnosti, zabránenia trestným činom a predchádzania infiltrácii do zákonného hospodárstva a zákonnej spoločnosti je preto kľúčové zaoberať sa finančnými prostriedkami pochádzajúcimi z trestnej činnosti.

⁵⁹ Europol, Správa o hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti EÚ za rok 2021 (EU SOCTA), 12. apríl 2021, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>.

Napriek vytvoreniu právnych rámcov v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a vymáhania majetku sa odhaľuje iba malá časť činností v oblasti prania špinavých peňazí a skonfiškujú sa iba 1 % majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti⁶⁰. Túto situáciu zhoršilo čoraz častejšie používanie finančných kanálov s obmedzenejším dohľadom ako v prípade bankového sektora, napríklad **virtuálnych mien**.

Boj v oblasti finančných prostriedkov pochádzajúcich z trestnej činnosti sa musí posilniť. Ako sa zdôrazňuje v akčnom pláne na boj proti praniu špinavých peňazí z roku 2020⁶¹, rámec EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí sa musí výrazne zlepšiť v záujme riešenia hlavných rozdielov v spôsobe, akým sa uplatňuje, a závažných slabín v presadzovaní pravidiel. Nevyužíva sa úplný potenciál finančných vyšetrovaní, a to čiastočne z dôvodu nedostatočnej schopnosti orgánov presadzovania práva vykonávať tieto zložité a zaťažujúce skúmania.

Schopnosti zbaviť pachateľov ich nelegálne nadobudnutého majetku navyše bráni úzky rozsah pôsobnosti právneho rámca konfiškácie z hľadiska majetku a trestnej činnosti, na ktoré sa vzťahuje. Úrady pre vyhľadávanie majetku navyše v súčasnosti čelia problémom pri sledovaní majetku, keďže napríklad nemajú právomoc na dočasné zmrazenie, aby predišli strate majetku, alebo priamy a okamžitý prístup k určitým verejným registrom, ako sú ústredné katastre nehnuteľností alebo ústredné obchodné registre⁶². Vymožený majetok sa navyše nie vždy spravuje efektívne a dostatočne sa nevyužíva na odškodnenie obetí alebo zabezpečenie prínosu pre spoločnosť.

Ako sa oznámilo v akčnom pláne na boj proti praniu špinavých peňazí z roku 2020, zabezpečenie účinného vykonávania existujúceho rámca v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí je prioritou. Okrem prebiehajúceho úsilia zameraného na zaistenie primeraného vykonávania Komisia pripravuje legislatívne návrhy, ktorých cieľom je posilniť a rozvíjať **rámec EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí** prostredníctvom toho, že v druhom štvrtroku 2021 navrhne zavedenie priamo uplatniteľného jednotného súboru pravidiel s cieľom posilniť dohľad na úrovni EÚ a stanoviť mechanizmus EÚ na koordináciu a podporu finančných spravodajských jednotiek.

Rovnako nevyhnutné je ďalej podporovať kultúru **včasného finančného vyšetrovania** vo všetkých členských štátoch a budovať kapacitu vyšetrovateľov na riešenie finančného rozmeru organizovanej trestnej činnosti. V záveroch Rady z roku 2020 o posilnení finančného vyšetrovania⁶³ sa členské štáty vyzývajú na zabezpečenie toho, aby boli finančné vyšetrovania súčasťou všetkých druhov vyšetrovania organizovanej trestnej činnosti. Europol navyše prostredníctvom zriadenia Európskeho centra pre finančnú a hospodársku trestnú činnosť zvýšil svoje kapacity na podporu členských štátov pri finančných vyšetrovaniach.

⁶⁰ Europol, Vypláca sa ešte trestná činnosť? Vymáhanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti v EÚ – Prehľad štatistických informácií za roky 2010 – 2014, 2016, dostupné na adrese: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/does-crimestill-pay>.

⁶¹ Oznámenie Komisie o akčnom pláne v oblasti komplexnej politiky Únie na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, C(2020) 2800 final, 7. 5. 2020.

⁶² Pozri závery Rady o posilnení finančného vyšetrovania na účely boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, 8927/20, 17. júna 2020.

⁶³ Závery Rady o posilnení finančného vyšetrovania na účely boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, 8927/20, 17. júna 2020.

Rovnako podstatné je zintenzívniť úsilie v oblasti **zmrazovania a konfiškácie** prostredníctvom ďalšieho posilnenia právneho rámca na úrovni EÚ a silnejších operačných kapacít **úradov pre vyhľadávanie majetku**. Mali by sa preskúmať opatrenia konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku, keďže môžu prispieť k zvýšeniu sumy skonfiškovaného majetku, keď napríklad nie je možné spojiť nadobudnutý majetok s odsúdením⁶⁴. Komisia s cieľom stanoviť silnejší režim konfiškácie a zabezpečiť vnútroštátnym úradom pre vyhľadávanie majetku účinnejší mandát v roku 2022 navrhne revíziu **smernice o konfiškácii** z roku 2014 a rozhodnutia Rady o **úradoch pre vyhľadávanie majetku**⁶⁵ z roku 2007 v záujme rozšírenia rozsahu trestných činov, na ktoré sa vzťahujú, zavedenia účinnejších pravidiel konfiškácie bez odsudzujúceho rozsudku, zabezpečenia účinnej správy a opätovného spoločenského využitia skonfiškovaného majetku a odškodnenia obetí trestných činov a posilnenia kapacity úradov pre vyhľadávanie majetku na sledovanie a identifikáciu nelegálneho majetku⁶⁶.

Komisia okrem toho zväži možnosti v súvislosti so **systematickým začatím finančných vyšetrovaní** a finančných vyšetrovaní po odsúdení. Pre účinné finančné vyšetrovania a úspešné sledovanie a konfiškáciu majetku je podstatný rýchly prístup k finančným informáciám. Nesmierne dôležitá je preto včasná transpozícia **smernice o uľahčovaní prístupu k finančným informáciám** členskými štátmi, keďže sa v nej orgánom presadzovania práva poskytuje prístup k centralizovaným registrom bankových účtov a posilňuje sa spolupráca medzi orgánmi presadzovania práva a finančnými spravodajskými jednotkami. Komisia takisto zreviduje smernicu spolu s rámcom v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí s cieľom poskytnúť orgánom presadzovania práva prístup k budúcej platforme prepájajúcej registre bankových účtov v celej Únii.

Súčasne bude potrebné zlepšiť medzinárodnú spoluprácu v oblasti represívnej reakcie na pranie špinavých peňazí. Členské štáty by mali v plnej miere využiť možnosti, ktoré ponúka **operačná sieť pre boj proti praniu špinavých peňazí (AMON)**, teda neformálna medzinárodná sieť jednotiek presadzovania práva v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí, a **Camdenská medziagentúrna sieť pre vyhľadávanie majetku**, teda neformálna sieť aplikujúcich odborníkov v oblasti presadzovania práva a justície špecializovaná na oblasť sledovania, zmrazovania, zhabania a konfiškácie majetku. Komisia navrhne aj ratifikáciu **Varšavského dohovoru** Rady Európy o praní špinavých peňazí, zmrazovaní a konfiškácii v mene EÚ.

⁶⁴ Pozri aj Analýzu opatrení na konfiškáciu bez odsudzujúceho rozsudku v Európskej únii, SWD(2019) 1050 final, 12. 4. 2019.

⁶⁵ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12725-Freezing-and-confiscation-of-the-proceeds-of-crime>.

⁶⁶ Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade, Vymáhanie majetku a konfiškácia: zabezpečenie, aby sa trestná činnosť nevyplácala, COM(2020) 217 final, 2. 6. 2020.

3.2. Zintenzívnenie opatrení na boj proti korupcii

Korupcia je ústredným prvkom spôsobu práce organizovaných zločineckých skupín. Podplácajú verejných činiteľov a zamestnancov v kľúčových orgánoch, ako sú prístavy, zastrašujú ich a používajú na nich silu, aby zostali mimo pozornosti, získali informácie alebo uľahčili svoje činnosti. Podľa súčasných pravidiel EÚ v oblasti boja proti korupcii členské štáty musia kriminalizovať aktívnu aj pasívnu korupciu verejných činiteľov, zaviesť primerané sankcie a zabezpečiť, aby podnikatelia podplácajúci úradníkov niesli trestnú zodpovednosť. Tieto nástroje sa však nevzťahujú na určité trestné činy súvisiace s korupciou, ako je obchodovanie s vplyvom, zneužívanie právomocí, neoprávnené obohatenie, sprenevera alebo iné zneužitie majetku verejným činiteľom. Únia nedávno prijala nové právne predpisy na ochranu oznamovateľov, v ktorých sa vyžaduje vytvorenie bezpečných kanálov na oznamovanie korupčných praktík. Vo výročnej správe o právnom štáte sa skúma situácia v členských štátoch aj vo vzťahu k protikorupčným politikám.

V záujme zintenzívnenia úsilia na úrovni EÚ Komisia **posúdi existujúce pravidlá EÚ v oblasti boja proti korupcii**⁶⁷, ktoré boli prijaté pred dvadsiatimi rokmi, s cieľom posúdiť, či sú vzhľadom na vyvíjajúce sa zločinecké praktiky aktuálne, a zabezpečiť, aby sa vzťahovali na všetky príslušné trestné činy súvisiace s korupciou.

Rôzne formy korupcie spojené s organizovanou trestnou činnosťou v nadnárodnom kontexte odôvodňujú aj potrebu zlepšiť výmenu odborných znalostí, najlepších postupov, údajov a informácií medzi členskými štátmi, ako aj s občianskou spoločnosťou. V záujme účinnejšej podpory vyšetrovania trestných činov prostredníctvom výmeny údajov je kľúčové mať prehľad o rizikách a hrozbách spôsobených korupciou a rozumieť im predtým, ako vyústia do trestných činov súvisiacich s korupciou.

Pandémia COVID-19 pridáva rizikám korupcie ďalšiu závažnú úroveň. Rozsiahla mobilizácia zdrojov v reakcii na zdravotnú a hospodársku krízu nepriamo vytvorila nové príležitosti na korupciu. Je nevyhnutné posilniť schopnosť vnútroštátnych orgánov riešiť mimoriadne zložité prípady korupcie súvisiace s organizovanou trestnou činnosťou, najmä zriadením špecializovaných štruktúr na boj proti korupcii. Je dôležité, aby členské štáty ďalej využívali dostupné finančné prostriedky a nástroje technickej podpory poskytované Komisiou s cieľom posilniť svoj štrukturálny a strategický prístup, regulačné a operačné nástroje a kapacitu v oblasti boja proti korupcii. Vzhľadom na kľúčovú úlohu médií pri odhaľovaní prípadov korupcie je navyše osobitne dôležité zaistiť bezpečnosť investigatívnych novinárov v celej Únii, a to vrátane ochrany pred zneužitím konania. Ako sa oznámilo v akčnom pláne pre európsku demokraciu, Komisia v roku 2021 vydá odporúčanie o bezpečnosti novinárov a predloží iniciatívu na boj proti zneužitiu konania voči novinárom a obhajcom práv.

EÚ je od roku 2008 zmluvnou stranou **Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii** a bude podliehať preskúmaniu vykonávania, ktoré je stanovené v dohovore. EÚ a členské štáty pracujú v rámci Skupiny štátov proti korupcii Rady Európy (GRECO) a G20 na

⁶⁷ Rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV z 22. júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore a Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov Európskej únie z roku 1997 (Ú. v. EÚ L 192, 31.7.2003).

dosiahnutí ďalšieho pokroku v oblasti predchádzania korupcii a boja proti nej. Mimoriadne zasadnutie Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov naplánované na jún 2021 bude významnou príležitosťou na dosiahnutie pokroku v boji proti korupcii na celosvetovej úrovni.

Od členských štátov sa takisto vyžaduje, aby kriminalizovali a trestne stíhali korupčné činy spáchané občanmi EÚ a spoločnosťami z EÚ v partnerských krajinách v súlade s povinnosťami podľa **Dohovoru OECD o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách**. Dôsledné trestné stíhanie a rozsudky týkajúce sa činov korupcie spáchaných v zahraničí zohrajú dôležitú úlohu pri riešení korupcie na celom svete.

3.3. Riešenie infiltrácie do hospodárstva a spoločnosti

Zločinecké skupiny investujú časť svojho značného zisku do legálnych podnikov v rozmanitých sektoroch, ako sú nehnuteľnosti a výstavba, doprava alebo hotelové a reštauračné služby⁶⁸. Vďaka kontrolovaniu spoločností v týchto sektoroch dokážu zločinecké skupiny legalizovať nelegálny majetok a maximalizovať svoj zisk. Infiltrácia organizovanej trestnej činnosti škodí zákonnému hospodárstvu a narúša trhové pravidlá. Vzhľadom na hospodársku situáciu spôsobenú pandémiou COVID-19 existuje zvýšené riziko toho, že organizované zločinecké skupiny prevezmú oslabené spoločnosti a infiltrujú sa do celých podnikateľských sektorov. Už teraz existujú dôkazy o trestných pokusoch o podvod v rámci rôznych finančných mechanizmov vytvorených na podporu hospodárskej obnovy⁶⁹. S cieľom riešiť túto hrozbu a identifikovať body kľúčové z hľadiska zásahu a zvyšovania informovanosti musia členské štáty a Europol vytvoriť súbor spravodajských informácií o rozsahu a miere zločineckých investícií, metódach infiltrácie a ohrozených sektoroch.

Poznatky by bolo možné získať na základe výmeny najlepších postupov podporovanej prostredníctvom Európskej siete pre **administratívny prístup**⁷⁰, ktorá predstavuje metódu, pri ktorej miestne orgány v spolupráci s orgánmi presadzovania práva a občianskou spoločnosťou využívajú administratívne nástroje, ako sú postupy na získanie povolení, verejných zákaziek a subvencií, na predchádzanie infiltrácii organizovanej trestnej činnosti do legálnych podnikov a administratívnej infraštruktúry. Miestne orgány by mali byť pri úplnom dodržiavaní základných práv oprávnené vytvárať prekážky, ktoré chránia hospodársku štruktúru pred organizovanou trestnou činnosťou.

Z hľadiska zmenšenia priestoru zločineckých skupín na prijímanie nových členov je kľúčový **miestny rozmer**. Jednotlivci vychovávaní v prostredí organizovanej trestnej činnosti a sociálno-ekonomicky znevýhodnených oblastiach sú z hľadiska náboru na trestnú činnosť

⁶⁸ Study on Mapping the risk of serious and organised crime infiltration in legitimate businesses (Štúdia o mapovaní rizika infiltrácie závažnej a organizovanej trestnej činnosti do legítimných podnikov), marec 2021, DR0221244ENN, <https://data.europa.eu/doi/10.2837/64101>.

⁶⁹ Europol, Správa o hodnotení hrozieb závažnej a organizovanej trestnej činnosti EÚ za rok 2021 (EU SOCTA), 12. apríl 2021, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>.

⁷⁰ Administratívny prístup k závažnej a organizovanej trestnej činnosti dopĺňa tradičné činnosti presadzovania práva. Ponúka ďalšie nástroje na predchádzanie zneužívaniu legálnej infraštruktúry a boj proti nemu prostredníctvom spolupráce viacerých agentúr spočívajúcej vo výmene informácií a prijímaní opatrení s cieľom vytvoriť prekážky infiltrácie.

najzraniteľnejší. Začínajú s drobnou kriminalitou alebo na menej dôležitých pozíciách v skupine a stanú sa členmi a vodcami zločineckých skupín budúcnosti. Ukázalo sa, že cieľené opatrenia v štvrtiach a komunitách úspešne ponúkajú alternatívy, ktoré mladým ľuďom zabránia začleniť sa do života plného násilia a trestnej činnosti. Činnosti na predchádzanie trestnej činnosti, ako je vytváranie vzťahov medzi políciou a komunitou alebo kampane na zvyšovanie informovanosti v oblastiach mimoriadne dotknutých trestnou činnosťou, sú navyše podstatné z hľadiska zvyšovania odolnosti spoločnosti voči činnostiam organizovaných zločineckých skupín. Komisia zlepši výmenu vedomostí a najlepších postupov v oblasti predchádzania trestnej činnosti prostredníctvom **Európskej siete na predchádzanie trestnej činnosti**.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- navrhne revíziu **smernice o konfiškácii** a rozhodnutia Rady o **úradoch pre vyhladávanie majetku** (2022),
- posúdi existujúce **pravidlá EÚ v oblasti boja proti korupcii** (2022),
- podporí **spoluprácu** a výmenu informácií o **prepojení medzi korupciou a organizovanou trestnou činnosťou**, a to aj prostredníctvom Europolu.

Členské štáty sa vyzývajú, aby:

- **systematicky vykonávali finančné vyšetrovania** v rámci vyšetrovaní organizovanej trestnej činnosti a hneď, ako z finančného prostredia vyplynie prítomnosť majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, systematicky vykonávali vyšetrovania na vymáhanie majetku,
- urýchlene transponovali **smernicu o uľahčovaní prístupu k finančným informáciám** do termínu v auguste 2021,
- **si vymieňali strategické informácie** so sektormi, ktorým hrozí infiltrácia organizovanými zločineckými skupinami (verejno-súkromné partnerstvá),
- posilňovali **špecializáciu** orgánov presadzovania práva a orgány zodpovedné za vyšetrovanie, trestné stíhanie a súdne konanie v prípadoch veľkej **korupcie**.

Členské štáty a Europol sa vyzývajú, aby:

- zlepšili **súbor spravodajských informácií** o hrozbe **infiltrácie** do zákonného hospodárstva posúdením rizík a metód používaných organizovanými zločineckými skupinami.

4. Zabezpečenie, aby boli presadzovanie práva a justícia vhodné pre digitálny vek

4.1. Prístup k digitálnym stopám a dôkazom

Pátranie po stopách a dôkazoch vrátane zákonného prístupu k údajom o komunikácii je základom vyšetrovaní a trestných stíhaní v rámci presadzovania práva, vďaka ktorému možno páchateľov postaviť pred súd. Keďže naše životy a činnosti sa viac než kedykoľvek predtým presunuli na internet, digitálne sú aj stopy trestnej činnosti. Organizovaná trestná činnosť sa plánuje, uskutočňuje aj zakrýva online, páchatelia obchodujú s nelegálnymi látkami a výrobkami a hľadajú dômyselné spôsoby, ako legalizovať zisk, pričom im nebránia fyzické hranice. Rozsah problému zväčšujú rýchlo sa rozvíjajúce technológie. Presun niektorých stôp a dôkazov z fyzického do online priestoru prináša rôzne problémy vrátane rýchlosti, akou možno údaje presúvať medzi jurisdikciami, alebo schopnosti ukrývať informácie šifrovaním. Navyše, niektoré **nástroje a opatrenia na zhromažďovanie dôkazov určené pre fyzické dôkazy ešte nie sú úplne prispôsobené digitálnemu svetu.**⁷¹ To môže brániť vyšetrovaniu trestných činov a trestným stíhaniam alebo ich spomaľovať, pretože údaje nie sú dostupné alebo prístupné včas.

Vyšetrovania organizovanej trestnej činnosti si zvyčajne vyžadujú prístup k údajom o elektronickej komunikácii s cieľom prepojiť trestný čin, páchateľa a obeť, ako aj sledovať zločinecké siete. Vzhľadom na rozsah a štruktúru organizovanej zločineckej siete je pre orgány presadzovania práva ťažké túto komunikáciu sledovať bez spätného prístupu k metaúdajom z komunikácie. Ak takéto údaje chýbajú, je osobitne náročné identifikovať ústredných aktérov, ktorí z úzadia poťahujú za nitky. Identifikácia a zadržanie sa preto často dotknú iba najnižších úrovní týchto sietí, teda osôb, ktoré sa nachádzali na mieste činu, a nie ústredných aktérov.⁷² Organizované zločinecké skupiny navyše používajú moderné technológie, aby si dohodli ďalšie odovzdanie drog, oznámili sľubné ciele ďalšieho vlámania, dohodli miesto stretnutia pri ozbrojenej lúpeži alebo v prípade organizovaných zločineckých skupín zameraných na počítačovú kriminalitu uskutočnili malvérové útoky na elektronické bankovníctvo.

S cieľom zabezpečiť prístup k digitálnym dôkazom a vyšetrovacím stopám zaviedli členské štáty **rámce uchovávanía údajov**. Vzhľadom na zásadu dôvernosti elektronickej komunikácie môžu poskytovatelia komunikačných služieb metaúdaje vymazať ešte predtým, ako si k nim orgány presadzovania práva vyžadujú prístup. Ak poskytovatelia nie sú na základe zákona v legislatívnom rámci uchovávanía údajov povinní uchovávať metaúdaje z komunikácie počas primerane dlhšieho obdobia, môže v takýchto prípadoch dôjsť k strate dôležitých dôkazov. Tieto riziká vedú k tomu, že trestné činy sa úspešne nevyšetria alebo obeť nie sú identifikované. Metaúdaje z komunikácie sú obzvlášť dôležité napríklad pri vyšetrovaní a trestnom stíhaní počítačovej kriminality, často sú hlavným prostriedkom odhaľovania trestného činu a majú úlohu kľúčových dôkazov. Môžu byť aj dôležitým prostriedkom potvrdenia (alebo vyvrátenia) iných druhov dôkazov súvisiacich so skutkovými

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/e-evidence-cross-border-access-electronic-evidence_en#internaleurulesproposalonevidence.

⁷² https://www.bka.de/SharedDocs/Kurzmeldungen/DE/Kurzmeldungen/180611_MINDESTSPEICHERFRISTEN.html.

okolnosťami prípadu. Dôležitosť uchovávaní údajov navyše zdôrazňuje zložitosť organizovanej trestnej činnosti, ako je obchodovanie s nelegálnymi drogami alebo s ľuďmi či pranie špinavých peňazí a čas, ktorý si vyžaduje vyšetrovanie takéhoto trestného činu, keďže noví podozriví sa objavujú až v priebehu vyšetrovania.

Opatrenia v oblasti uchovávaní údajov zároveň vzbudzujú dôležité otázky vo vzťahu k ich zásahu do základných práv vrátane práva na súkromie a ochranu osobných údajov. Súdny dvor Európskej únie vo svojich nedávnych rozsudkoch o uchovávaní údajov⁷³ potvrdil svoju predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej sú údaje o elektronickej komunikácii dôverné a údaje o prenose dát a polohe v zásade nemožno uchovávať všeobecne a nediferencovane. Rozsah opatrení na uchovávanie údajov možno odôvodniť iba vo vzťahu k ich zásahu do základných práv, ak sú nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa a sú tomuto cieľu primerané. Súdny dvor stanovil ohraničené výnimky z tohto pravidla v prípade národnej bezpečnosti, verejnej obrany a bezpečnosti alebo predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania a stíhania⁷⁴. Komisia bude analyzovať a stanoví možné prístupy a riešenia v súlade s rozsudkami Súdneho dvora, ktoré reagujú na potreby v oblasti presadzovania práva a justície spôsobom, ktorý je operačne užitočný, technicky možný a právne spoľahlivý, okrem iného aj úplným rešpektovaním základných práv. Do konca júna 2021 sa poradí s členskými štátmi s cieľom navrhnuť ďalší postup.

Účinná reakcia v rámci presadzovania práva si vyžaduje aj včasný prístup k digitálnym dôkazom, ktoré držia poskytovatelia v inej jurisdikcii. V roku 2018 Komisia navrhla **balík v oblasti elektronických dôkazov** s cieľom uľahčiť cezhraničný prístup k elektronickým dôkazom na základe európskeho príkazu na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov. V Európskom parlamente a Rade teraz prebiehajú medziinštitucionálne rokovania s podporou Komisie s cieľom nájsť potrebný spoločný základ, ktorý povedie k rýchlemu prijatiu týchto návrhov. V rámci úsilia o zrýchlenie digitalizácie presadzovania práva a justície⁷⁵ by sa navyše všetky členské štáty mali zúčastniť na digitálnom systéme výmeny elektronických dôkazov (eEDES). Rýchly pokrok je zároveň potrebný v rámci mnohostranných a dvojstranných medzinárodných rokovaní zameraných na uľahčenie spolupráce s medzinárodnými partnermi a zavedenie zlučiteľných pravidiel v oblasti cezhraničného prístupu k elektronickým dôkazom na medzinárodnej úrovni⁷⁶.

Vzhľadom na čoraz rozsiahlejšie útoky je pre úspešné vyšetrovanie, ktoré umožňuje odrazenie, naďalej podstatné zhromažďovanie elektronických dôkazov čo najskôr a pred dosiahnutím nápravy. Orgány presadzovania práva a komunita v oblasti kybernetickej

⁷³ Rozsudky vo veci C-623/17, Privacy International, v spojených veciach C-511/18, C-512/18 a C-520/18, La Quadrature du Net a i. zo 6. októbra 2020 a vo veci C-746/18 H.K./Prokuratuur z 2. marca 2021.

⁷⁴ Súdny dvor predovšetkým umožnil všeobecné a nediferencované uchovávanie občianskej identity používateľov na účely boja proti všetkým trestným činom a všeobecné a nediferencované uchovávanie IP adries pridelených zdroju internetového pripojenia na účely boja proti závažným trestným činom. Odôvodnenie Súdneho dvora vychádza z Charty základných práv a z analýzy nevyhnutnosti a proporcionality zásahu do týchto práv.

⁷⁵ Oznámenie Komisie o digitalizácii justície v Európskej únii: Súbor príležitostí, COM(2020) 710 final, 2. 12. 2020.

⁷⁶ Najmä Druhý dodatkový protokol k Budapeštianskemu dohovoru Rady Európy o počítačovej kriminalite a dohoda medzi EÚ a Spojenými štátmi o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom.

bezpečnosti by na tento účel mali úzko spolupracovať, aby zaistili kolektívnu a komplexnú reakciu. Vyšetovania si navyše vyžadujú rýchly a spoľahlivý prístup k údajom WHOIS, a to okrem iného s cieľom prispieť k identifikácii organizovaných zločineckých skupín, ktoré pravidelne zneužívajú systém doménových mien (DNS) a iné internetové protokoly na svoje kybernetické útoky alebo na účely iných trestných činov, ako sú podvody alebo šírenie nelegálnych výrobkov a služieb.

Šifrovanie je pre digitálny svet podstatné, keďže zabezpečuje digitálne systémy a transakcie a ochraňuje celý rad základných práv vrátane slobody prejavu, súkromia a ochrany údajov⁷⁷. Ak sa však využíva na kriminálne účely, maskuje totožnosť páchateľov a skrýva obsah ich komunikácie. Komisia vo svojej jedenástej správe o pokroku dosiahnutom pri budovaní účinnej a skutočnej bezpečnostnej únie⁷⁸ navrhla súbor šiestich praktických opatrení na podporu presadzovania práva a justície v prípade, ak sa pri vyšetovaní trestných činov stretnú so šifrovanými údajmi uloženými v zariadeniach (napríklad v telefónoch alebo na pevných diskoch), bez zakazovania, obmedzovania alebo oslabovania šifrovania. V rámci týchto opatrení prispeje k riešeniu týchto problémov nové dešifrovacie zariadenie Europolu, ktoré Komisia uviedla do prevádzky v decembri 2020. Moduly odbornej prípravy vytvorila a úvodné kurzy zabezpečila Európska skupina pre vzdelávanie a odbornú prípravu v oblasti boja proti počítačovej kriminalite (ECTEG) financovaná prostredníctvom Fondu pre vnútornú bezpečnosť – polícia. Súčasťou týchto kurzov bude pravidelná ponuka odbornej prípravy Európskej policajnej akadémie (CEPOL).

Okrem bežných zariadení je na vzostupe aj špecializovaný trh so zariadeniami so šifrovanou komunikáciou, ktoré organizované zločinecké skupiny takisto nadobúdajú a používajú. Ako sa ukázalo v nedávnych operáciách Encrochat a Sky ECC, orgány presadzovania práva v EÚ musia neustále rozvíjať svoju schopnosť poradiť si so zašifrovanými informáciami v kontexte vyšetovania trestných činov, a to v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi.

V decembri 2020 Rada prijala uznesenie⁷⁹, v ktorom vyzýva na aktívny dialóg s technologickým priemyslom a na vypracovanie primeraného regulačného rámca, ktorý by vnútroštátnym orgánom umožnil účinne vykonávať ich operačné úlohy a zároveň chrániť súkromie, základné práva a bezpečnosť komunikácie. Rada navyše požiadala o zlepšenie koordinácie úsilia členských štátov a inštitúcií a orgánov Európskej únie. Ako sa už oznámilo v programe boja proti terorizmu⁸⁰, Komisia pracuje na určovaní technických, prevádzkových a právnych riešení s cieľom zabezpečiť zákonný prístup k šifrovaným informáciám a zároveň zachovať účinnosť šifrovania pri ochrane súkromia a bezpečnosti komunikácií.

⁷⁷ Oznámenie Komisie o stratégii EÚ pre bezpečnostnú úniu, COM(2020) 605 final, 24. 7. 2020, Oznámenie Komisie o prvej správe o pokroku v plnení stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu, COM(2020) 797 final, 9. 12. 2020.

⁷⁸ Jedenásta správa o pokroku dosiahnutom pri budovaní účinnej a skutočnej bezpečnostnej únie, COM/2017/608 final, 18. 10. 2017.

⁷⁹ Uznesenie Rady o šifrovaní – bezpečnosť prostredníctvom šifrovania a bezpečnosť napriek šifrovaniu, 13084/1/20 REV 1, 24. 11. 2020.

⁸⁰ Oznámenie Komisie o programe EÚ v oblasti boja proti terorizmu: predvídanie, predchádzanie, ochrana a reakcia, COM(2020) 795 final, 9. 12. 2020.

V roku 2020 Komisia spoločne s odvetvím, odborníkmi v oblasti kryptografie, členmi organizácií občianskej spoločnosti a príslušnými orgánmi vykonala odborný postup na určenie technických riešení, ktoré môžu spoločnostiam pomôcť osobitne odhaľovať sexuálne zneužívanie detí v šifrovanej elektronickej komunikácii medzi koncovými zariadeniami. Komisia podporí výskum s cieľom určiť, ktoré technické riešenia sú najuskutočniteľnejšie a spoločnosti by ich mohli rozšíriť a uskutočniteľne a zákonne realizovať.

Všeobecnejšie bude Komisia spolu s príslušnými zainteresovanými stranami usmerňovať postup v záujme analýzy existujúcich schopností a prístupov pre zákonný a cielený prístup k šifrovaným informáciám v kontexte vyšetrovania trestných činov a trestného stíhania. Tieto prístupy by nemali viesť k všeobecnému oslabeniu šifrovania a ani k nediferencovanému sledovaniu. Táto analýza sa nebude zameriavať len na riešenie aktuálnych prekážok, ale bude sa v nej predvídať aj pravdepodobný vývoj technológií šifrovania a dešifrovania a spolupráca s akademickou obcou a súkromným sektorom potrebná na tento účel. Komisia navyše posilňuje svoje úsilie v oblasti normalizácie s cieľom zachovať možnosti zákonného zachytávania v kontexte 5G aj mimo neho. Na základe tohto postupu Komisia v roku 2022 navrhne ďalšie **smerovanie** s cieľom riešiť otázku zákonného a cieleného prístupu k šifrovaným informáciám v kontexte vyšetrovania trestných činov a trestného stíhania, ktoré bude vychádzať z dôkladného mapovania spôsobu, akým členské štáty pristupujú k šifrovaniu, ako aj z postupu so zapojením viacerých zainteresovaných strán, v ktorom sa preskúmajú a posúdia konkrétne možnosti (právne, etické a technické).

4.2. Účinné nástroje a technológie

Orgány presadzovania práva často nemajú prostriedky na získanie správnych nástrojov potrebných na digitálne vyšetrovanie. Viac než 80 % trestných činov má dnes digitálnu zložku. Dokonca aj v prípade, ak sú trestné činy spáchané offline, musí takmer každý činiteľ v oblasti presadzovania práva a prokurátor poznať základy vyšetrovania trestného činu online⁸¹. S cieľom odhaliť a trestne stíhať organizovanú trestnú činnosť musia vyšetrovatelia odhaľovať podozrivú činnosť online, sledovať zločinecké transakcie s virtuálnymi menami, chápať, čo našli (údaje môžu byť zašifrované alebo musia byť dané do súvislosti s inými údajmi), uchovávať údaje a používať ich na súde ako elektronické dôkazy.

Existuje naliehavá potreba zvýšiť kapacitu a schopnosti nešpecializovaných orgánov presadzovania práva a prokuratúr.⁸² Okrem toho chýbajú odborné znalosti týkajúce sa digitálnych vyšetrovaní v osobitných oblastiach, ako je forenzná analýza v oblasti internetu vecí⁸³. Orgány presadzovania práva a justícia musia držať krok s rýchlo sa vyvíjajúcimi technológiami, ktoré používajú páchatelia, a ich cezhraničnými činnosťami. To si vyžaduje koordináciu pri vytváraní

⁸¹ Pracovný dokument útvarov Komisie – Posúdenie vplyvu, ktorý je sprievodným dokumentom k dokumentu s názvom návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach a k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní, SWD/2018/118 final, 17. 4. 2018.

⁸² Pozri oznámenie Komisie o zabezpečení spravodlivosti v EÚ – stratégia európskej odbornej justičnej prípravy na roky 2021 – 2024, COM(2020) 713 final, 2. 12. 2020, v ktorom sa zdôrazňuje potreba umožniť odborníkom riešiť nové výzvy.

⁸³ Forenzná analýza pripojených zariadení a údajov týkajúcich sa systémov internetu vecí.

nástrojov a odbornej prípravy medzi členskými štátmi a medzi sektormi v oblastiach, ako je digitálna forenzná analýza, spravodajské informácie z otvorených zdrojov, kryptomeny a vyšetrovania temného webu, napr. s cieľom získať prístup k fóram predávajúcim nelegálny tovar a nelegálne služby a podľa možnosti ich zničiť. Vnútroštátne orgány navyše nie vždy dokážu použiť technické riešenia z otvorených zdrojov vzhľadom na nedostatočnú informovanosť o tom, aké riešenia boli vytvorené a sú k dispozícii, rozdielne požiadavky a úrovne odborných znalostí a nedostatočnú podporu ďalšieho vývoja a údržby. Nedostatočná koordinácia rôznych orgánov a členských štátov zároveň prináša riziká zdvojovania iniciatív. Existujúce mechanizmy EÚ (EMPACT, agentúry EÚ, ako Europol, CEPOL a Eurojust, siete aplikujúcich odborníkov, programy financovania, napr. Fond pre vnútornú bezpečnosť) môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore účinnejšieho prístupu k vyšetrovaniam online prostredníctvom koordinovaných a dobre zameraných činností na rozvoj schopností a kompetencií.

Je potrebné spoľahlivo určiť potreby vyšetrovateľov online. Europol v súlade so svojím mandátom a inovačné centrum EÚ pre bezpečnosť⁸⁴ by mali koordinovať **komplexnú analýzu technologických nedostatkov a potrieb v oblasti digitálneho vyšetrovania**, ako aj analýzu prognóz, ktorá napomáha riadeniu programov v oblasti výskumu, inovácií a vývoja a politických nástrojov, ktoré prispievajú k budovaniu kapacít. Je dôležité, aby príslušné subjekty a siete⁸⁵ túto prácu podporovali. Na tomto základe by Europol a inovačné centrum EÚ pre bezpečnosť mali stanoviť priority výskumu a vývoja, ktoré majú potvrdiť členské štáty⁸⁶. S cieľom poskytnúť jasný pohľad na zavedené praktické mechanizmy a dostupné zdroje na podporu schopností orgánov presadzovania práva v oblasti digitálneho vyšetrovania a objasniť úlohy a povinnosti zapojených subjektov bude Komisia do konca roka 2021 konzultovať s členskými štátmi a inými zainteresovanými stranami a podľa potreby na tieto konzultácie nadviaže.

Výskum a inovácie sú nevyhnutné, a to z hľadiska technológií na účel vyšetrovania, ako aj boja proti trestnej činnosti uskutočňovanej prostredníctvom technológií. Z programu EÚ pre výskum a inováciu Horizont 2020 sa financoval vývoj inovatívnych technologických riešení na posilnenie schopností vnútroštátnych orgánov v boji proti organizovanej trestnej činnosti. Túto prácu ďalej posilní nový program Horizont Európa, z ktorého sa budú financovať výskumné projekty s cieľom zlepšiť súbor spravodajských informácií o organizovanej trestnej činnosti, vytvárať nástroje a plány odbornej prípravy a posilňovať medziagentúrnu spoluprácu.

Komisia umožní **prístup k vysokokvalitným súborom údajov potrebným na tvorbu vyšetrovacích nástrojov** vrátane systémov umelej inteligencie, ktoré reagujú na potreby presadzovania práva pri vyšetrovaní trestných činov, napríklad pokiaľ ide o analýzu veľkých množstiev údajov alebo vyšetrovanie darknetu. Na tento účel bude Komisia v rámci programu

⁸⁴ Inovačné centrum EÚ pre vnútornú bezpečnosť je sieť spolupráce na podporu inovačných laboratórií agentúr EÚ, členských štátov, Spoločného výskumného centra Európskej komisie a iných príslušných subjektov pri zabezpečení inovatívnych špičkových produktov.

⁸⁵ ENFSI, ENLETS, i-LEAD, ILEAnet.

⁸⁶ Formáty, ktoré budú na výber v prípade konzultácii s členskými štátmi, by boli Klíringová rada Europolu a EUCTF (osobitná skupina Európskej únie pre boj proti počítačovej kriminalite, teda skupina, ktorá združuje vedúcich jednotiek na boj proti počítačovej kriminalite v orgánoch presadzovania práva v EÚ).

DIGITAL podporovať tvorbu európskeho bezpečnostného dátového priestoru⁸⁷, ktorý bude kľúčový na vývoj, tréning a hodnotenie nástrojov v oblasti presadzovania práva a prispeje k Európskej dátovej stratégii pri plnom dodržaní základných práv. Komisia okrem toho podporí členské štáty vo vzťahu k pilotným projektom v oblasti riešení umelej inteligencie⁸⁸, ktoré by pomohli podporiť zavádzanie inovácií komunitou v oblasti presadzovania práva. Orgány presadzovania práva, odvetvie a akademická obec by mali spolupracovať v rámci siete s podporou finančných prostriedkov EÚ **s cieľom vytvárať nástroje a riešenia na úrovni EÚ, ktoré reagujú na potreby v oblasti presadzovania práva v EÚ**⁸⁹, čím budú podporovať prácu Europolu pri poskytovaní služieb a technických riešení orgánom presadzovania práva v EÚ. Táto sieť by mala zabezpečiť udržateľnosť projektov v rámci programu Horizont Európa a Fondu pre vnútornú bezpečnosť a podporovať Europol v tomto úsilí.

Sieť by mala svoje výsledky bezplatne poskytovať orgánom presadzovania práva prostredníctvom Europolu a neustále zlepšovať existujúce riešenia. Na tento účel by sa Europol mal stať jednotným kontaktným miestom, ktoré by vnútroštátnym orgánom presadzovania práva poskytovalo prístup k nástrojom a službám, ako je analýza malvéru.

4.3. Zlepšovanie prístupu k zručnostiam, vedomostiam a operačným odborným znalostiam

Hoci je výskum a analýza digitálnych dôkazov základom väčšiny vyšetrovaní, úroveň potrebných zručností v oblasti trestného konania, taktiky a techník digitálneho vyšetrovania alebo digitálnej forenzej analýzy v niektorých členských štátoch stále nie je k dispozícii a vo väčšine sa musí rozšíriť a prehĺbiť. Pre viacero členských štátov je navyše naďalej problémom prístup k špičkovým operačným odborným znalostiam v osobitných oblastiach, ako je forenzná analýza v oblasti internetu vecí.

Rozvoj odbornej prípravy by mal vychádzať z vymedzenia kompetencií potrebných na digitálne vyšetrovanie a súvisiacich odborných profilov (napr. analytik údajov, online vyšetrovateľ alebo digitálny forenzný odborník). Na tento účel by mal Europol a CEPOL spolupracovať s členskými štátmi⁹⁰ v záujme vymedzenia a pravidelnej aktualizácie **rámca odbornej prípravy týkajúcej sa kompetencií**. Na tomto základe by mala Komisia podporovať tvorbu materiálov odbornej prípravy prostredníctvom Európskej skupiny pre vzdelávanie a odbornú prípravu v oblasti boja

⁸⁷ Súčasťou pracovného programu programu DIGITAL na roky 2021–2022 je opatrenie na stanovenie rámca zjednotenej údajovej architektúry na bezpečnostné inovácie prostredníctvom financovania tvorby vnútroštátnych zložiek európskeho bezpečnostného dátového priestoru pre inovácie. Tým by sa umožnili inovácie a vývoj, keďže by sa vytvoril ekosystém pre celú EÚ na výmenu, tvorbu, testovanie, tréning a overovanie algoritmov pre nástroje umelej inteligencie na účely presadzovania práva a bezpečnosti na základe rôznych druhov súborov údajov vrátane pseudooperačných a anonymizovaných súborov údajov v súlade s Európskou dátovou stratégiou (oznámenie Komisie o Európskej dátovej stratégii, COM/2020/66 final, 19. 2. 2020). Výzva na predkladanie návrhov sa uverejní v 1. štvrtroku 2022, pričom pôjde o účasť najmenej 6 orgánov presadzovania práva a dvoch podnikov v hodnote 5 – 10 miliónov EUR v podobe grantu, ktorý si bude vyžadovať spolufinancovanie vo výške 50 %.

⁸⁸ V súlade s iniciatívou o umelej inteligencii, ktorú Komisia predložila v bielej knihe o umelej inteligencii, COM(2020) 65 final, 19. 2. 2020.

⁸⁹ Európska komisia na tento účel v rámci ročného pracovného programu Fondu pre vnútornú bezpečnosť (polícia) na rok 2020 financuje napríklad združenie *European Anti-Cybercrime Technology Development Association* (Európske združenie pre vývoj technológií na boj proti počítačovej kriminalite (<https://www.eactda.eu/>).

⁹⁰ V rámci osobitnej skupiny Európskej únie pre boj proti počítačovej kriminalite (EUCTF), ktorá bola zriadená v roku 2010 a skladá sa z vedúcich vnútroštátnych jednotiek na boj proti počítačovej kriminalite rôznych členských štátov, ako aj zo zástupcov Europolu, Európskej komisie a Eurojustu. <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-cybercrime-centre-ec3/euctf>.

proti počítačovej kriminalite (ECTEG), ako aj zabezpečenie odbornej prípravy na vnútroštátnej úrovni prostredníctvom dostupných nástrojov⁹¹.

CEPOL a Európska sieť odbornej justičnej prípravy (EJTN) by mali pravidelne posudzovať potreby odbornej prípravy a príslušným spôsobom stanoviť priority v rámci zabezpečenia odbornej prípravy, a to aj v záujme ďalšieho rozvoja všeobecnej digitálnej kompetencie orgánov presadzovania práva a justičných orgánov. Na základe rámca odbornej prípravy týkajúcej sa kompetencií by mala agentúra CEPOL úzko spolupracovať aj s aplikujúcimi odborníkmi⁹² a členskými štátmi s cieľom vytvoriť **systémy certifikácie/akreditácie pre odborníkov na digitálne vyšetrovanie**. Takéto systémy by 1. zvýšili počet odborníkov, ktorí by dokázali zabezpečiť odbornú prípravu v osobitných oblastiach; 2. uľahčili cezhraničnú spoluprácu, keďže certifikáciou/akreditáciou by sa poskytli záruky, pokiaľ ide o zhromažďovanie dôkazov a zaobchádzanie s nimi, a zabezpečila by sa ich prípustnosť aj na súdoch v iných jurisdikciách a 3. uľahčili určenie špecializovaných vyšetrovateľov.

Digitálne vyšetrovania si môžu vyžadovať odborné znalosti, ktorých je v EÚ nedostatok, napríklad znalosti o kryptomenách, ransomware⁹³ alebo vyšetrovaniach temného webu. Členské štáty by mali určiť odborníkov, ktorí majú špičkové zručnosti v týchto oblastiach, aby sa navzájom podporovali v operáciách, ktoré si takéto odborné znalosti vyžadujú. Komisia bude podporovať Europol pri zavádzaní mechanizmov na zabezpečenie, aby orgány a odborníci členských štátov mali vhodnú motiváciu stať sa súčasťou skupiny odborníkov.

Kľúčové činnosti:

Komisia:

- bude analyzovať a oznámi možné prístupy a riešenia v oblasti **uchovávaní údajov** pre orgány presadzovania práva a justičné orgány a do konca júna 2021 ich bude konzultovať s členskými štátmi,
- navrhne ďalší postup na riešenie zákonného a cieleného prístupu orgánov presadzovania práva k **šifrovaným informáciám** v kontexte vyšetrovania trestných činov. Tento prístup by mal vychádzať z dôkladného mapovania spôsobu, akým členské štáty pristupujú k šifrovaniu, ako aj postupu so zapojením viacerých zainteresovaných strán, v ktorom sa preskúmajú a posúdia konkrétne zákonné možnosti,
- podporí a uľahčí úplnú a rýchlu **účasť členských štátov na digitálnom systéme výmeny elektronických dôkazov (eEDES)**,
- prostredníctvom svojho Spoločného výskumného centra vytvorí monitorovací nástroj na zhromažďovanie spravodajských informácií o nezákonných činnostiach, ktoré sa rozvíjajú na **darknete**,
- podporí **tvorbu modulov a materiálov odbornej prípravy**, ako aj zabezpečenie odbornej prípravy zo strany agentúry CEPOL, Európskej siete odbornej justičnej prípravy a vnútroštátnych inštitúcií odbornej prípravy.

⁹¹ Napríklad prostredníctvom Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja technickej podpory.

⁹² Európska skupina pre vzdelávanie a odbornú prípravu v oblasti boja proti počítačovej kriminalite (ECTEG) už v prípade tejto témy vykonala významnú prácu v rámci svojho projektu globálnej certifikácie v oblasti boja proti počítačovej kriminalite (<https://www.ecteg.eu/running/gcc/>).

⁹³ Europol spolupracuje s odvetvím na vytvorení projektu No More Ransom (Už žiadne výkupné) (<https://www.nomoreransom.org/>), v ktorom sa poskytuje poradenstvo v oblasti prevencie a nástroje na dešifrovanie.

Europol sa vyzýva, aby:

- koordinoval **komplexnú analýzu** technologických nedostatkov a potrieb v oblasti digitálneho vyšetrovania,
- vytvoril **databázu nástrojov**, čím orgánom presadzovania práva umožní určiť a získať najmodernejšie riešenia,
- vytvoril a udržiaval databázu **odborníkov na vyšetrovanie a forenznú analýzu** v osobitných oblastiach, ako je internet vecí alebo kryptomeny.

CEPOL sa vyzýva, aby:

- vytvoril **systémy certifikácie/akreditácie** pre odborníkov na digitálne vyšetrovanie,
- spoločne s Europolom zabezpečil a pravidelne aktualizoval **rámec odbornej prípravy týkajúcej sa kompetencií**.

Európsky parlament a Rada sa vyzývajú, aby:

- naliehavo prijali návrhy týkajúce sa elektronických dôkazov s cieľom zabezpečiť rýchly a spoľahlivý prístup orgánov k **elektronickým dôkazom**.

Záver

V tejto stratégii sa stanovujú priority, činnosti a ciele, ktoré sa majú dosiahnuť v nasledujúcich piatich rokoch, aby si EÚ upevnila svoje postavenie v boji proti organizovanej trestnej činnosti. Trestná činnosť sa však neustále vyvíja a je podstatné určovať nové trendy a rýchlo reagovať na nový vývoj. Únia a jej členské štáty musia mať pred zločineckými skupinami náskok.

Preto je čas zintenzívniť spoločnú činnosť Únie v boji proti organizovanej trestnej činnosti tým, že sa posilnia existujúce nástroje na podporu cezhraničnej spolupráce vrátane spolupráce prostredníctvom agentúr v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, bude sa bojovať proti trestným činom s vysokou prioritou a budú sa narušovať štruktúry v ich pozadí, zakročí sa proti finančným prostriedkom pochádzajúcim z trestnej činnosti a skorumpovaným metódam zameraným na infiltráciu do hospodárstva a bude sa reagovať na používanie nových technológií páchatelmi. Kvalitu právneho predpisu možno posudzovať len podľa jeho vykonávania. Preto je dôležité, aby členské štáty v plnej miere a správne vykonali existujúce nástroje EÚ. Komisia bude naďalej zohrávať svoju úlohu. Bude podporovať členské štáty a neustále ich usmerňovať a bude pripravená rýchlo konať v prípade porušenia práva EÚ.

Orgány v teréne musia byť schopné využívať celý potenciál existujúcich nástrojov, aby narušili trestnú činnosť a obchodný model zločineckých skupín. V záujme dosiahnutia tohto cieľa musí opatrenia podľa tejto stratégie sprevádzať nová kultúra, v ktorej orgány presadzovania práva a justičné orgány pri vyšetrovaní prípadov organizovanej trestnej

činnosti systematicky kontrolujú možné cezhraničné a medzinárodné prepojenia. Môže k tomu prispieť komunikácia činiteľov v oblasti presadzovania práva, prokurátorov a sudcov, a to aj s tretími krajinami, ako aj ďalšie príležitosti odbornej prípravy.

Komisia je odhodlaná splniť svoju úlohu v rámci tejto obnovennej snahy bojovať proti organizovanej trestnej činnosti a vyzýva Európsky parlament a Radu, aby sa zapojili do tohto spoločného úsilia, ktoré je nevyhnutné na zaistenie bezpečnosti v EÚ, ochranu európskeho hospodárstva a zaručenie právneho štátu a základných práv.